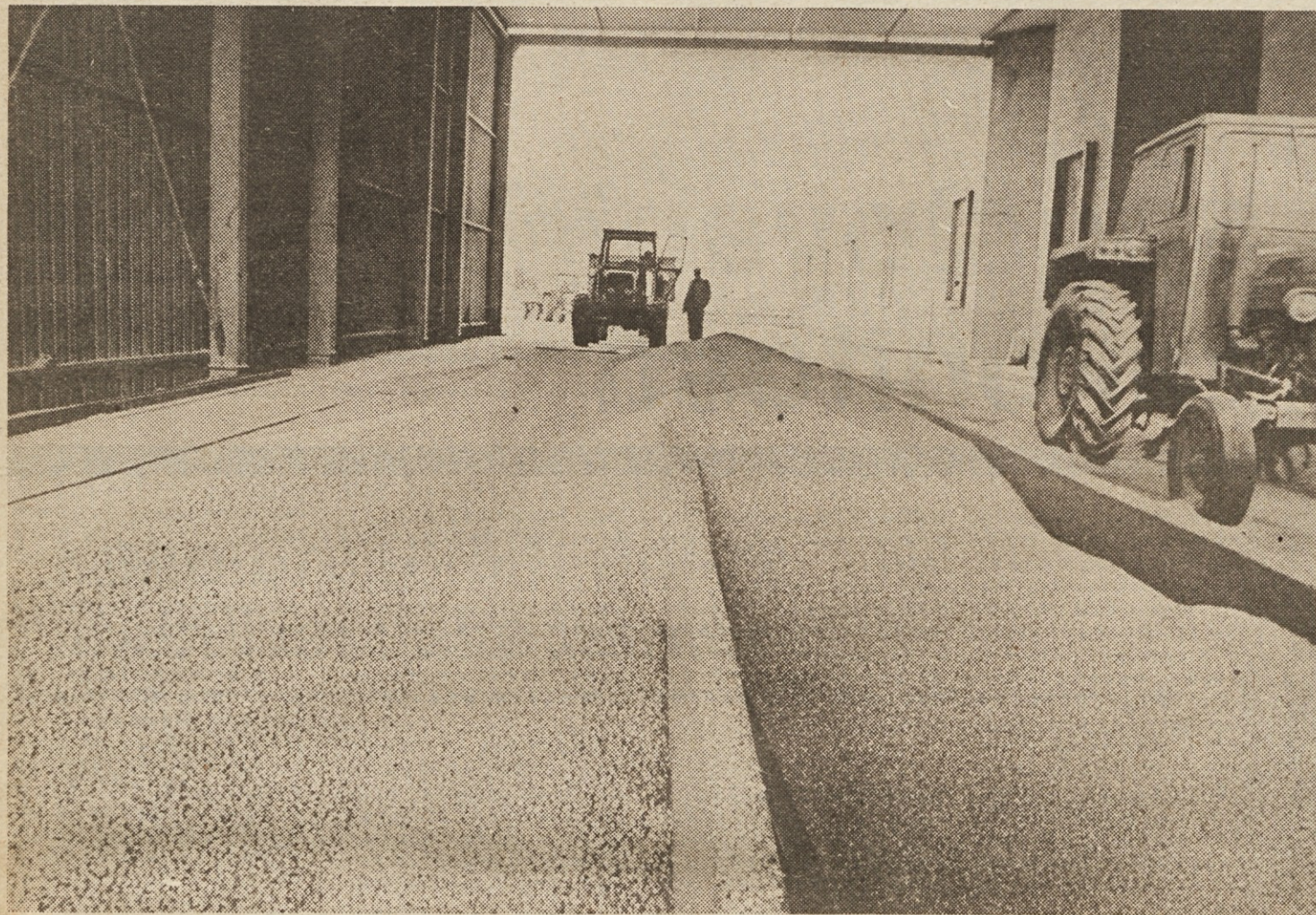

Delavska enotnost

Glasilno Zveze sindikatov Slovenije

Glavni urednik Dušan Gačnik
Odgovorni urednik Franček Kavčič

Ljubljana, 29. september 1983
letnik 42, številka 38, cena 10 din

Prve tone koruznega zrna so v Pomurju že spravili v silose. Letošnja suša je kot vse poljske pridelke prizadela tudi koruzo in je bo približno za četrtno manj kot lansko rekordno leto.

Slika: Andrej Agnič

Na 4. strani objavljamo Naloge Zveze sindikatov Slovenije pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije V prihodnji številki Sindikalni poročevalec z gradivom in stališči 6. seje RS ZSS

Kaj bo z novim davčnim sistemom

»Velikih sprememb v davčni politiki se ne bi smeli lotiti na hitro, ne da bi vedeli, kakšne bodo posledice. Imam občutek, da so dosedaj pripravljene spremembe obrnjene zlasti k obdavčevanju višjih dohodkov, ne glede na to, ali so rezultat dela ali ne. Na primer progresivni dohodek bi se začel pri 3000 do 3500 dolarjev letnega dohodka (to je zdaj okoli dva milijona in pol starih dinarjev na mesec). Tudi obdavčevanje premoženja je upravičeno, vendar ne bi smelo postati kaznovalna politika do tistih, ki kaj imajo. Ljudje so veliko vlagali v trajno imetje, posebej naši delavci, ki delajo v tujini. Pogosto tudi negospodarno v vikende, luksuzne hiše... Upoštovati moramo, da v preteklem obdobju nismo imeli drugih možnosti za koristnejše vlaganje denarja. Kaznovati danes to, kar je značilnost preteklosti, bi bilo lahko zelo nevarno za naložbe v našo prihodnost. Davčni sistem bi se moral opirati zlasti na ekonomsko in socialno upravičene učinke v prihodnosti.«

Dr. Berislav Šefer v intervjuju za Borbo

S sadovi boljšega dela bližje stabilizaciji

Kaj v sindikatu zmoremo, se v teh dneh, ko je javno mnenje vse bolj kritično do še vedno premalo učinkovitega dela političnih organizacij, sprašuje prenekateri sindikalni delavec. Vprašanja najpogosteje merijo na dejansko uveljavljanje ustavno opredeljene družbene vloge sindikata, se pravi na tisto, da mora graditi svojo politiko na podlagi stvarnostjo in teoretičnimi zamislimi. Ob dnevnih problemih in praktičnih interesih delavci namreč niso sami po sebi samoupravno naravnani z vsemi svojimi zahtevami, ki naj jih uveljavljajo in sprejemajo s samoupravnimi odločitvami. V tako zapletenih in zaostrenih družbenih razmerah, kot so sedanje, se nemalokrat uveljavijo osebni interesi. To lahko označimo tudi tako, da v mejah socialne varnosti, ki jo daje delovno mesto (ali služba), prevladuje način, kako z manjšimi delovnimi napori »opravičiti« relativno nizke, nestimulativne možnosti za pridobivanje dohodka in s tem osebnih dohodkov. Vemo namreč, da sedanji osebni dohodki niso osnovna spodbuda za bolj ali

manj produktivno delo, temveč je to relativno visoka raven socialne varnosti, ki jo daje delovno mesto v združenem delu. Tako si bržkone lahko tudi razlagamo, da zmanjševanje realnih osebnih dohodkov v zadnjih treh letih ni povzročilo večjih socialnih pretresov. Seveda pa v skupnih družbenih naporih manjka zlasti kolektivna zavest, da so v povečevanju produktivnosti, izkoristka delovnega časa, večzmenjskem delu, zmanjševanju vseh vrst stroškov, večji delovni disciplini (da ne omenjamo izvoza, proizvodnje za izvoz...), vnašanju izboljšanja jamstva za nadaljevanje graditve osebnega in družbenega standarda. Posebno velja poudarjati odgovornost organizatorja proizvodnje, ker nekateri podatki in politične ocene kažejo, da prav ti zdaj izgubljajo prepotrebno zaupanje in tako začinjajo vplivati tudi na delavce v neposredni proizvodnji.

Da je tako, je videti tudi iz čedalje pogostejših zahtev po uvedbi prisilnih uprav (oziroma ukinitvi samoupravljanja), ki jih v imenu delavcev sprožajo prav tisti, ki niso sposobni in pripravljeni delati tako, kot je dogovorjeno v družbenih listinah. Skupaj

z vodstvi družbenopolitičnih organizacij očitno niso sposobni delati tako, da bi ob spoštovanju načel samoupravne politične demokracije zagotavljali tudi napredek na temelju ekonomskih zakonitosti, ki veljajo na tržišču sodobnega svetovnega gospodarstva. Treba je dodati, da je kriza samoupravnih družbenoekonomskih odnosov največja prav tam, kjer družbenopolitične organizacije (vodstvo sindikatov, vodstvo ZK) delujejo forumsko in niso sposobne pritegniti članov za družbenopolitično delovanje. Kritično je tudi tam, kjer posamezniki na najpomembnejših položajih in celotni kolektivi niso spoznali, da je razvoj in krepitev materialne podlage združenega dela jamstvo za nadaljnji skupni in njihov družbenoekonomski napredek, z drugimi besedami, da je treba torej naprežanje za svoje osebne in skupinske interese v prvi vrsti podrediti bitki za izpolnitev stabilizacijskega programa. Samo na ta način si namreč lahko zagotavljamo možnosti za razvoj slehernega posameznika, njegove družine in vse družbe na socialistični samoupravni podlagi. Za slednje pa se je nedvomno pripravljen boriti sleherni med nami, čeprav bo tisti, ki ni osveščen, še vedno postavljaj svoje

ozke in kratkoročne interese pred skupne stabilizacijske načrte, zlasti če vanje ni organizirano vključen.

Sindikati je zdaj povsod, zlasti pa v tozdu, v takšnem položaju, da resnično prerašča iz ozkega vodstva, ki skrbi za počutje delavcev, v organizacijo, v kateri se bodo vsi člani borili za doseganje proizvodnih rezultatov. Sindikat v tozdu mora potemtakem onemogočiti zapiranje v ozke kroge posameznikov, skupin ali kolektivov in jih pridobiti za trdo bitko za večjo proizvodnjo, izvoz in vse tisto, kar smo začrtali kot izhod iz težav.

Za uspešnost sedanjih sindikalnih prizadevanj pa so seveda nepogrešljivi stvarni cilji in otipljivi rezultati. To pa ni čedalje večja inflacija, nespoštovanje vsega dogovorjenega, celo zakonov, temveč hitro in učinkovito spreminjanje razmer, prakse in lastnega ter s tem skupnega položaja. Cilj je nedvomno lahko le boljše delo in s tem povezan dohodek ter osebni dohodek. Tu pa mora biti sindikat močan, da ne rečemo odločilen dejavnik. Obrnimo se torej k sebi, k svojim nalogam in tako bomo lahko hitreje premikali tudi takšne pregrade, kot jih zdaj dokaj uspešno premaguje naša delavska država.

Franček Kavčič

Kruha ne napravi moka, temveč roka

V Celju se je iztekel 16. mednarodni obrtni sejem, ki si ga je med več kot sto deset tisoč obiskovalci ogledalo tudi precej najvišjih predstavnikov družbenopolitičnega življenja. Skoraj ni bilo dneva, da na sejmu ne bi pričakovali »visokega« obiska in ni bilo primera, da novinarji ne bi nestrno čakali na tisto »pravo«, resnično in vsebine polno vest o tem, kako bomo drobno gospodarstvo in obrt usmerili v tiste družbene okvire, ki jim gre.

Zgodilo pa se ni nič takšnega. Govorniki so drug za drugim ponavljali že znane in oguljene fraze, poudarjali zbledle parole in zatrjevali, da vprašanje drobnega gospodarstva in obrti nima dimenzij ideoloških nesporazumov.

Ti, ideološki nesporazumi, so bila edina novost po več kot petih letih zvečne brezpredmetnih razprav o tem, kaj pomenita drobno gospodarstvo in obrt naši družbi. Niti ena pred petimi, tremi leti ali lani izrečena obljuba ni bila v celoti izpolnjena, dasiravno jo je izrekel predsednik slovenskega izvršnega sveta ali podpredsednik zveznega izvršnega sveta, sindikata ali socialistične zveze.

Več kot tri tisoč samostojnih obrtnikov, 27 obrtnih zadrug in enako število organizacij združenega dela drobnega gospodarstva, skoraj polovica tovrstne slovenske dejavnosti, ki zaposluje okrog 80 tisoč delavcev in ustvari 7 odstotkov družbenega proizvoda Slovenije, je pohitelo v Celje, da bi razstavilo svoje izdelke pod geslom »nadomestil za uvoz«.

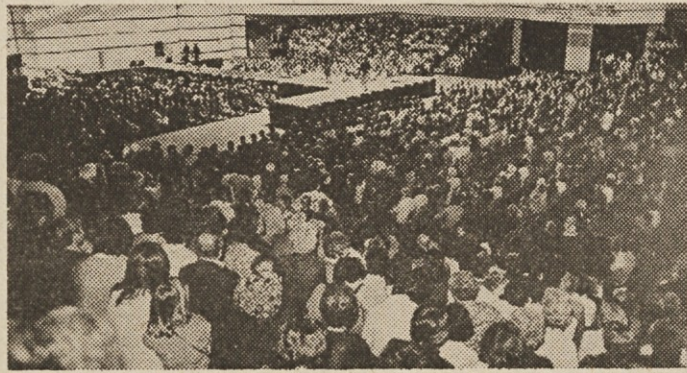
Že površen pregled razstavljenih predmetov tudi nepoučenemu obiskovalcu sejma v Celju da vedeti, kje in kako daleč smo, kaj smo sposobni narediti in kaj smo naredili. Jasno je namreč, da bi ob pomnkanju teh, tudi še tako drobnih in na videz enostavnih delov, prenekateri velik izdelek sploh ne prešel tekočega traku v tovarni in ostal na tovarniškem dvorišču.

Tudi letošnje razprave na pogovorih, posvetih in srečanjih v okviru sejma potrjujejo, da smo za to še kako pomembno gospodarsko panogo malo storili. Resda smo se zavedli, da še kako spada v okvir dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, res je, da je drobno gospodarstvo v gradivu t. i. Kraigherjeve komisije, da je bilo vprašanje drobnega gospodarstva osrednja tema problemske konference SZDL o zaposlovanju, da so bili o njem regijski in drugi posveti, toda res je tudi, da zavev okrog drobnega gospodarstva nismo rešili. Delavci te panoge ugotavljajo, da imajo vse težje delovne razmere, da so posojilodajalci združenemu delu, da jih neupravičeno osumničene klestijo inšpekcijske službe, da jih davi klena davčna politika in da bo zdaj prav na njih preizkušen še zakon o likvidaciji...

Kaže, da se tudi tu potrjuje naša praksa, kako smo sposobni leporečiti in razpravljati v nedogled, namesto da bi v praksi uveljavili eno samo družbeno koristno delo, to je, da bi iz vsakdanjika umaknili vsaj tista določila in odredbe, ki smo jih nekoč na vrat na nos in v gromozanskem strahu pred kapitalizacijo drobne obrti sprejeli, in so že vrsto let glavna zavora razvoju in pametnemu gospodarjenju. Zato bi kazalo nameniti več razmisleka letošnjemu geslu 16. mednarodnega sejma obrti v Celju, ki so si ga organizatorji sposodili iz naše zakladnice, da namreč »kruha ne napravi moka, temveč roka!«

Janez Sever

Priloga Andrej Agnič

Minulo soboto je bil v Kranju prvi dan tekstilnih delavcev Gorenjske. Na razstavišče v Savskem logu jih je prišlo več kot 8 tisoč iz petnajstih delovnih organizacij. Praznovanja so se udeležili pomembnejši družbenopolitični delavci Slovenije. Slavnostni govornik je bil France Popit, ki je med drugim poudaril vlogo in zasluge tekstilnih delavcev v najtežjih časih, saj tudi zdaj nosijo velik del bremena stabilizacije. Ob tem je dejal: »Na žalost stabilizacija prizadene vse, ne glede na to, kako so doslej ravnali in gospodarili. Moramo pa narediti vse, da jo bodo manj čutili tisti, ki so doslej dobro gospodarili. To je tudi ena pomembnih usmeritev dolgoročnega programa.«

V začetku tedna je obiskala Slovenijo tričlanska madžarska sindikalna delegacija iz Železne županije, ki jo je vodil generalni sekretar sveta sindikatov Železne županije Lajos Nagy. Med tridnevnim obiskom so si ogledali Luko Koper, industrijo bombarnih izdelkov in Iskrino delovno organizacijo električnih ročnih orodij v Kranju. Pogovarjali so se tudi s predstavniki RS ZSS, ki jih je vodil predsednik Marjan Orožen, največ o sindikalnem delu ter vlogi sindikatov v socialističnem samoupravljanju pri nas.

V ponedeljek 26. septembra je predsednik republiškega sveta ZSS Marjan Orožen sprejel nekdanjega poveljnika TO Slovenije generalpodpolkovnika Miha Petriča in novoimenovanega poveljnika generalpodpolkovnika Radislava Klanjščka. Med drugim so precej govorili tudi o pravkar končani vaji Golovec 83 ter seznanili predsednika s prvimi ocenami te vaje.

Na seji odbora za inovacijsko dejavnost republiškega sveta ZSS, ki je bila minuli ponedeljek, so obravnavali predvsem njeno prečo problematiko ter poročilo o uveljavljanju zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih. Seznanili so se s stališči Sveta za znanost pri predsedstvu RK SZDL Slovenije in ugotovitvami regijskih posvetov o raziskovalnem delu. Na dnevnem redu pa je bila tudi obravnava predloga vzorčnega pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih za OZD komunalnega in stanovanjskega gospodarstva ter o pobudi za ustanovitev društva za industrijsko lastnino.

Vaja Golovec 83, kot da je v soboto 24. septembra Ljubljano prizadel rusilni potres, je po prvih ocenah dobro uspela. Na njej je sodelovalo 90 tisoč občanov in to v 27 krajevnih skupnostih in 93 tozdih, reševalne ekipe iz Nove Gorice, Celja, Maribora, Domžal, Radovljice, Postojne in drugod. Pomembno vlogo so imele tudi enote jugoslovanske ljudske armade. V vajo se je vključil tudi kolektiv Delavske enotnosti. Poslopje je »ostalo« nedotaknjeno, zato so člani odbora SLO in DS pripravili praktično vajo reševanja in seznanili sodelavce s praktično uporabo gasilnih naprav in drugih pripomočkov za reševanje.

V SREDISCU POZORNOSTI

O razpravi na 6. seji republiškega sveta
Zveze sindikatov Slovenije

Delavci zahtevajo red in spoštovanje zakonitosti

Kako izpolniti dolgoročni program gospodarske stabilizacije je vprašanje, ki si ga zastavljajo tudi slovenski sindikati. Res je sicer, da delavci podpirajo dokumente tako imenovane Kraigherjeve komisije, ki naj bi nam omogočile kritično presojo našega dosedanjega dela, odpravljanje subjektivnih napak in učinkovitejše gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Toda prav tako drži, da jih precej delavcev in sindikalnih aktivistov ne pozna dovolj natančno zato vsebina dokumentov še ni postala njihova zavestna opredelitev.

Kot je bilo poudarjeno na 6. seji Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, delavci slovenskih železarn in številnih drugih delovnih organizacij menijo, da je skrajni čas za temeljite spremembe upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi. Razvojna protislovja in gospodarske težave so se ponekod tako močno zaostriale, da ne vidijo več izhoda iz kriznega položaja. Za delavce je najbolj boleče, da nezadržno pada njihova življenjska raven, skrbijo pa jih tudi gospodarske zagate Gorenja, IMV, Ine Nafta in drugih. Toda ne gre le za izgubarje. Marsikje celo presegajo proizvodne načrte in dosegajo svetovno raven delovne storilnosti, pa kljub temu poslušajo na robu rentabilnosti ali celo z izgubo. Poglavitni problem slovenskega združenega dela je zdaj cenovna politika in zadnje

podražitve v reproverigah, ki so povečale negotovost delovnih organizacij o gospodarski usodi. Delavce motijo neenake možnosti gospodarjenja in monopolni položaj nekaterih delovnih organizacij, ki zaradi izjemnega položaja na trgu pridobivajo večji dohodek kot drugi.

Delavci zato pričakujejo, da bo dolgoročni program gospodarske stabilizacije resnično postal osnova za delo slehernega delovnega kolektiva in da bo vsak prevzel na lastna pleča svoj del stabilizacijskega bremena, od temeljne organizacije združenega dela do federacije, od proizvodnje do družbenih dejavnosti. Kot je dejal v razpravi Janez Jamar z Jesenic, so delavci pripravljani na še večja odrekanja, vendar zahtevajo red in spoštovanje zakonitosti ter stabilizacijsko ravnanje na vseh ravneh. Hkrati zahtevajo škarje in platno v svoje roke in možnost neposrednega odločanja o dohodku.

»Verjemite, da delavci v proizvodnji nismo krivi za zgrešene naložbene odločitve, za različne poslovne mahinacije in druge vrste gospodarskega kriminala,« je v razpravi kritično poudarjal Rudi Peroci. Menil je, da divjanje cen, druginja in podražitev bencina niso v delavskem interesu. Kot je opozoril, nekaterih resolucijskih ciljev (o obnovitvi eno-

tnega jugoslovanskega trga in dinarju kot edinem zakonitem plačilnem sredstvu) ne dosegamo. Vprašal se je, v čigavem imenu in v čigavo korist se to dogaja in izrazil pripravljenost za izstop iz sindikalnih vrst, če je morebiti tudi sam pripomoček k takšnemu položaju.

Razpravljalci so samokritično govorili tudi o lastnem delu in delu sindikalnih organizacij. Osnovna opredelitev sindikata je krepitev delavskega samoupravljanja, v praksi pa se kljub temu krepi administriranje. Prav gotovo je tudi sindikat soodgovoren za razkorak med proglašanim in dejanskim. Kot so ugotovili, k temu pripomore tudi forumski način sindikalnega dela in gora papirjev, s katerimi sindikat marsikdaj ne uspe rešiti gospodarskega ali idejnopolitičnega problema v konkretnem okolju. Vzemimo za primer mariborsko Elektrokovino, kjer kar 450 delavcev ne prihaja na delo (od 3300 zaposlenih). Kot je dejal Branko Smole, jih je 360 stalno na bolniški, 100 delavcev pa na različnih samoupravno-političnih »dolžnostih«. Vprašanje je, kaj to pomeni. Odgovora pa nismo slišali. Razmere v tem kolektivu morata razčleniti osnovna in občinska sindikalna organizacija, odločno pokazati s prstom na krivce zanje in če je treba — koga poklicati na odgovornost. Kdor noče delati ali se izogiba

delu, nima pravice do nobene zaščite.

Na seji so poudarili, da delavci veliko razmišljajo o sedanjih gospodarskih in političnih razmerah, ki niso rožnate. Ne morejo se znebiti občutka — kot je dejala Pavla Peitler — da jih je nekdo žejne prepeljal čez vodo. Sprašujejo se, kdo je kriv za pretirano zadolževanje v minulih letih. Prepričani so, da vsi nismo krivi. Res je, da so delavci verjeli politikom, gospodarstvenikom in drugim, in da jim je bilo vse sveto, kar so jim ponujali. Toda dejstvo je, da po strokovni plati delavci ne morejo odgovarjati za napačne razvojne in naložbene odločitve strokovnjakov in politikov. Tudi odgovornost za neuspešno gospodarsko reformo leta 1965, napačen energetski razvoj, neuveljavljanje Titovega pisma in drugega ne moremo valiti na delavce.

Kljub kritičnim in samokritičnim tonom prevladuje med delavci prepričanje, da ne kaže vreči puške v koruzo in da smo sposobni marsikaj izboljšati. Tudi seja republiškega sveta ZS Slovenije in celodnevno posvetovanje sindikalnih delavcev se je končalo z ugotovitvijo, da je izpolnjevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije odvisno od učinkovitosti politične akcije v delovnih organizacijah in občinah, ne pa le od republiških ali zveznih političnih odločitev.

Emil Lah

Bodimo bolj samokritični

Najširše sindikalno članstvo je z velikim zanimanjem pričakovalo razpravo o nalogah in vlogi sindikata v sedanjem stabilizacijskem trenutku. Upalo je, da bodo člani republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije odkrito spregovorili o subjektivnih slabostih, ki so nas pripeljale v krizni položaj in da bodo samokritično ocenili tudi premajhno vpetost sindikata v stabilizacijska prizadevanja, ki naj bi bila resnično odraz delavskih hotenj. Razprava je bila resda odkrita, kritična in vsebinsko bogata, vendar so nekateri razpravljalci — vključno s predstavnikom zveznega sveta jugoslovanskih sindikatov Bogoljubom Nedeljkovičem — tu in tam vendarle bolj načelno razmišljali o idejnopolitičnih in gospodarskih problemih v družbi, se oprijemali demagoške retorike in ponavljali stare resnice in spoznanja.

Prav gotovo se lahko vsi strinjamo, da je dolgoročna

gospodarska stabilizacija revolucionaren akt, ki zahteva drugačen način dela in življenja. Spodbudno je, da se stabilizacije lotevamo z dovolj veliko mero stvarnega optimizma, ki nas je tudi v najtežjih zgodovinskih preizkušnjah hrabil, da smo v boju za nacionalni obstanek in svobodni razvoj vztrajali do konca. Toda zavedati se moramo, da naše stvarnosti in gospodarskega življenja ne moremo spreminjati zgolj z besedami, ampak predvsem z dejanji. Nihče ne oporeka Nedeljkovičevim besedam, da so za naše gospodarske težave krive nesmotrne naložbe, množstvo subjektivnih napak najodgovornejših ljudi in administriranje, ki se je razbobotilo zlasti v zadnjih treh letih. Tako kot on tudi delavci vidijo rešitev v krepitvi delavskega samoupravljanja, ki smo ga začeli razvijati 1950. leta, sedaj pa je v zastoju. Toda vprašanje je, kako uveljaviti delavsko samouprav-

ljanje in razredno naravnano in vsakodnevno delovanje sindikata.

Za vzhodnoevropske sindikate je značilno, da so se — na primer na Poljskem — birokratizirali in odtujili od najširših delavskih množic. Tudi jugoslovanski sindikati niso imuni pred foramskim delom, papirnato vojno in podobno, da ne omenjamo razhajanj o socialni politiki in poskusov mezdne gledanja na položaj delavca v naši družbi. Zato ne bi bilo odveč, če bi tudi najodgovornejši sindikalni funkcionarji bolj kritično presojali politično delovanje sindikatov, ki je marsikdaj preveč kompromisarsko — tudi na zvezni ravni — ko gre za neposredne interese delavskega razreda. Delavci v naši republiki se na primer sprašujejo, zakaj so jugoslovanski sindikati premalo kritični do različnih stabilizacijskih prizadevanj v republikah in pokrajinah, koliko so soodgovorni za lažno solidarnost na

vseh ravneh, zakaj dve tretjini jugoslovanskega gospodarstva zgolj stira v prizadevanjih za povečevanje konverziibilnega izvoza in podobno. Ponekod se še niso dovolj zagnano lotili stabilizacije, ker še ne poznajo vsebine dokumentov tako imenovane Kraigherjeve komisije. Sedanje gospodarske zagate (povečevanje dohodka le z dvigovanjem cen, podjetniška miselnost, zapiranje v republiške meje) so potemtakem tudi odraz premalo odgovornega dela jugoslovanskih sindikatov, ki bi morali delavce predvsem osveščati o njihovem družbenoekonomskem položaju, sindikalnih slabostih pa tudi objektivnih težavah. Le če se bo delavec resnično zavedal, od kod mu preži nevarnost manipuliranja z njegovimi neposrednimi interesi, se bo lahko uspešno boril za svoj delavski prav in razvijal kritični čut tudi do neustreznih sindikalnih metod političnega delovanja.

Pripravil Emil Lah

Sergej Kraigher na posvetu predsednikov občinskih in medobčinskih sindikalnih svetov in republiških odborov sindikatov v Cankarjevem domu.

Izveček iz razprave Sergeja Kraigherja Kako uresničiti dobre stabilizacijske namere

Pravilna je osnovna usmeritev slovenskih sindikatov, da preidejo od forumskega dela k neposredni akciji delavcev. Toda dolgoročni program gospodarske stabilizacije ne sme dobiti le podpore delavcev, ampak mora postati resnično njihova opredelitev.

Postavlja se vprašanje, kako najbolj učinkovito uresničiti dobre stabilizacijske namere. Rekel bi, da je potrebno v vseh konkretnih okoljih kritično oceniti dosedanje izvore inflacije. Ugotoviti je treba, kaj kaže spremeniti v dosedanjem delu, kaj pa ohraniti.

Izhodišča dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije so le malokje jemali za osnovo svojega dela. Toda

sleherni samoupravni subjekt bi moral na podlagi te enotne platforme konkretizirati probleme v lastnem okolju. Zato se sindikati ne morete omejiti le na določena področja, ampak morate delavcem omogočiti, da bodo prišli njihovi interesi povsem do izraza, v skladu s splošnimi možnostmi. V sindikalnem delovanju je še vse preveč pokroviteljstva, premalo pa prijemov, ki bi omogočali in zahtevali aktivnost delavca. Pustite ob strani star, aktivističen prijem in parolarstvo. Sindikat je odgovoren za osveščanje delavcev, s katerimi se še veliko manipulira. Površen aktivističen odnos je bistvo forumskega dela, delavci naj na podlagi lastne zave-

sti sami opredeljujejo svoje naloge in interese.

Kot vemo, delavec nima možnosti, da bi odločal o dohodku. To ni slučajnost, ampak je posledica določene politike, interesov, struktur in prakse. Toda oblikovanje družbenih načrtov razvoja naj ne bo odvisno od odtujenih struktur, ampak od delavcev. Tu so potrebne temeljne spremembe. Razredni poudarek dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije je ravno v tej nalogi subjektivnih sil, da delavcu omogočajo odločanje o dohodku, ne glede na njegovo splošno in širšo družbeno izobrazbo.

Poudarki iz zaključne besede Marjana Orožna

Zaupanje v sindikat se potrjuje v bazi

— V sedanjih stabilizacijskih prizadevanjih gre za velike družbene spremembe. Naloga osnovnih in občinskih sindikalnih organizacij pa je, da ob njih ne stojijo ob strani in da niso privesek nikogar. Njihova naloga naj bo usmerjena predvsem v seznanjanje delavcev z dolgoročnim stabilizacijskim programom. Le globlje razumevanje vsebine tega programa bo delavcem omogočalo, da bodo prvine gospodarske stabilizacije lahko vgrajevali v samoupravne akte in načrte za prihodnje leto.

— Sindikalne organizacije ne smejo le prevzemati odgovornosti drugih, ampak morajo resnično postajati bolj kot doslej kolektivna podpora delavskim svetom, samoupravni delavski kontroli, delegacijam za družbenopolitične in samoupravne interese skupnosti pri razčiščevanju tistih dilem, s katerimi se delegati srečujejo v procesu delegatskega odločanja.

— zaupanje delavcev v sindikat se ne more potrjevati le na republiški ali občinski ravni, ampak predvsem v organizacijah združenega dela. Zato moramo storiti vse, da okrepimo ugled in položaj osnovnih sindikalnih organizacij;

— v republiškem stabilizacijskem programu ne moremo konkretizirati vseh nalog, ki jih je treba opraviti. To je naloga občin in organizacij združenega dela, kjer se primarno usklajujejo interesi proizvodnje in porabe;

— v razpravi o ceni kruha sindikat ni barantal z nikomer, ampak je zahteval spoštovanje dogovora o cenah najpomembnejših življenjskih dobrin. Res je, da je šlo za nizke odstotke, toda bilo je pravilno, da je sindikat igral aktivno vlogo in da je zavzel odločno stališče.

Poudarki iz uvodne besede Francke Herga

Delavci na delu tudi ob sobotah in nedeljah

— Delavci v naši republici se na vso moč trudijo za boljše gospodarske dosežke. Proizvodne zastoje so na primer pripravljali odpravljati tudi z delom ob sobotah, nedeljah in praznikih. To je naš velik kapital, ki ga moramo ceniti in mu prilagajati naše metode dela;

— pri uveljavljanju dolgoročne gospodarske stabilizacije se bomo srečevali z različnimi interesi posameznikov, skupin ljudi in organizacij združenega dela, ki bodo poskušale ohraniti sedanjí položaj v družbi, ne glede na to, ali je le-ta odraz dejanskega dela in rezultatov dela;

— ustvarjanje večjega dohodka naj temelji na kvalitativnih dejavnostih gospodarjenja (večja produktivnost dela, manjši proizvodni stroški itd.), ne pa le na dvigovanju cen in netenju inflacije;

— delitev po delu in rezultatih dela se ne uveljavlja v celoti zato, ker nekateri podpisniki družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ne izpolnjujejo sprejetih nalog;

— neizkoriščene možnosti združevanja dela in sredstev, poslovnega povezovanja, skupnega načrtovanja razvoja, znanja in tehnoloških inovacij na enotnem jugoslovanskem trgu predstavljajo eno največjih prednosti v sedanjem stabilizacijskem času. Toda gospodarska politika ne sme izhajati iz povprečja, ampak mora spodbujati k delu predvsem dobre gospodarje;

— na področju socialne politike prihaja vse bolj do izraza zahteva, da ne smemo več dopuščati socializacije izgub, slabega dela in podobno. Delavcem je treba omogočiti, da bodo z delom, gospodarjenjem in upravljanjem z družbenimi sredstvi dosegali takšen dohodek, ki jim bo zagotavljal zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb.

Razprodaja vrednot in ugleda

Podobno kot kmetje tudi turistični delavci v teh jesenskih dnevih ugotavljajo, kako se je obrestovalo delo na pomlad in v vročih poletnih mesecih. Na področju turizma bomo, kot kažejo dosedanja podatki, iztržili od tujih gostov nekaj več kot milijardo dolarjev oziroma približno toliko, kot smo načrtovali. Seveda pa se moramo ob teh ugotovitvah vprašati, kaj to pomeni v primerjavi z našimi možnostmi na področju turističnega gospodarstva.

Zdi se sicer, da smo načrtovali stvarno, da pa je vsa stvarnost na tem področju vse prej kot spodbudna. Vsaj v primerjavi z naravnimi in drugimi možnostmi, ki so v naših rokah, in še bolj v primerjavi z deviznim turističnim izkupičkom drugih evropskih dežel.

Iz leta v leto sicer na jesen kujemo načrte, kako v prihodnje, to je naslednje poletje, da starih napak ne smemo več ponoviti in kako moramo poskrbeti za domače in tuje goste. Toda ko je leto naokoli, ugotavljamo, da smo tam, kjer smo bili.

Zato odhajajo mnogi turisti z našega Jadrana nezadovoljni. Velika večina tudi zelo upravičeno. Slab glas pa, kot vemo, seže v deveto vas, v kar smo se letošnje poletje dobro prepričali. Če smo namreč do nedavnega govorili o drugorazrednih turistih oziroma gostih s plitkimi žepi, smo se morali letošnje poletje zadovoljiti s tujci, ki so prišli k nam z namenom, da med počitnicami nekaj privarčujejo. Čemu ne, saj smo jim že ob tako skorajda smešno nizkih cenah priznavali še desetodstotne popuste!

Tako je, žal, natančno tako: v Jugoslavijo, ki ima toliko možnosti za imeniten dohodek od turistične ponudbe kot malokatera dežela na svetu, so letos poleti množično prihajali ljudje, ki zunaj žive od socialne podpore ali pa so povsem brez rednih mesečnih prejemkov. Zato ni čudno, da so tu porabili le za tisto, česar niso mogli pripeljati od doma in da so omejili svoje izdatke zares le za najnujnejše. Mnogim družinam je uspelo preživeti dopust na naši obali smešno poceni. Ni jih bilo malo, ki so se ob odhodu domov hvalile, da so pri nas pustile le nekaj sto nemških mark. Denar je šel, kot smo že poudarili, zares le za najnujnejše: gorivo, takse, pristojbine in morda kaj malega še za svežo zelenjavo in kapljico najcenejšega vina.

Toliko bolj je potemtakem razumljivo, da nam precejšnje število gostov ne bo prineslo precejšnjega oziroma ustreznega deviznega priliva. Seveda ob tem ne bi bilo prav, če bi valili krivdo za vse to na turiste, ki so letos preživeli počitnice v Jugoslaviji. Sami smo namreč poskrbeli za »reklamo«, predvsem s svojo silo togo in na moč skromno turistično ponudbo, ki je, vsaj za ljudi s polnimi žepi, razumljivo povsem nezanimiva. Naj bodo naši otoki še tako lepi in naše morje še tako kristalno čisto, je vse to še vedno veliko premalo. Le od naravnih lepote se ne da več kdo ve koliko iztržiti. Ze dolgo let ne več.

No, kljub vsemu bomo, kot kaže, letos le iztržili od turizma tisto dobro milijardo dolarjev. Ta pa bo, kot že rečeno, zares kaplja v morje v primerjavi z našimi možnostmi — če še sploh kje, jih imamo namreč še zelo veliko prav na področju turističnega gospodarstva — in v primerjavi z vse večjimi dolgovi do tujine.

Andrej Ulaga

Koliko velja volja ljudi

Nobena skrivnost ni, da danes domala vsi politiki ...a svetu, ki so ali se vsaj imajo za izraz hotenja demokratične družbe, ne morejo mimo javnega mnenja svojih volilcev. Razvoj politike gre v smeri vse večjega izražanja volje ljudi, ki jih ta politika zastopa. In kako ugotoviti, kaj si želijo oziroma kaj mislijo ljudje?

Prav to pogosto bega.

Predvsem birokrate v političnih organizacijah, ki so se toliko odtujili svoji volilni bazi, da z njo preprosto ničesar več ne čutijo. Ne gre zgolj za birokratizem, ampak tudi za načine vodenja politike, ki si jih politične sile v posameznih družbenih sistemih lahko privoščijo ali ne.

Brez dvoma se v naših razmerah nobena organizacija ne more posluževati takšne politike, ki je izraz odtujenih centrov moči. Pa se nam kljub ustavno deklariranemu sistemu, ki mu je tuja takšna politična praksa, to vendarle dogaja. Kako lahko jemljemo nedavne neljube dogodke, kot so na primer: predlog o novih davkih, draginjskih dodatkih, skupna jedra in še bi lahko naštevali, ki jih je zakrivila anonimna administracija v Beogradu, če ne tako.

Brez dvoma je več vzrokov, ki povzročajo takšne razmere. Eden od glavnih med njimi je tudi (ne)upoštevanje raziskovalne, politične, sociološke in drugih tovrstnih znanosti, ki pri nas še vedno nimajo potrebne veljave. To je tudi ena od pglavitnih ugotovitev nedavnega pogovora profesorja Nika Toša s fakultete za politične vede, sociologijo in novinarstvo z novinarji v Delovi hiši, kjer je tekla beseda o slovenskem javnem mnenju 83. V kakšnem položaju je pravzaprav raziskovanje javnega mnenja pa je mogoče ocenjevati že zgolj po sestavi poslušalcev in njihovih vprašanjih. Ta so bila v večjem delu takšna, da nanje profesor Toš nikakor ni mogel odgovarjati, ker so prebijala okvire raziskovalne dejavnosti, s katero se ukvarja. Recimo: v kolikšni meri slovenska vladna politika upošteva izsledke vaših raziskav? Ali pa: kakšen odnos imajo politiki do ugotovitev vaše raziskave? Na dlani je, da bi na ta vprašanja novinarjev moral odgovarjati kdo drug.

Če ob tem vemo, da so pionirske korake pri raziskovanju javnega mnenja v Jugoslaviji storili prav slovenski raziskovalci ter da v Jugoslaviji še vedno ni tovrstnih raziskav, potem je jasno, da bo potrebno pri tem kaj spremeniti. Končno se lahko vprašamo: komu lahko koristijo denimo takšni podatki, da 12,4 odstotka anketirancev v letošnji raziskavi meni, da politika ZK pri nas ni skladna z interesi večine, če ne prav tej organizaciji? Ali pa: da 52,3 odstotka vprašanih v anketi ni znalo odgovoriti, kdo je predsednik predsedstva SFRJ. Brez dvoma se ob takšnih kazalcih ne moremo več slepiti. V naši politični praksi bo treba marsikaj spremeniti. Pri tem pa ne mislimo zgolj na odnos do tovrstne raziskovalne znanosti...

Ivo Kuljaj

Zveza sindikatov Slovenije pri opredeljevanju svojih nalog za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v Socialistični republiki Sloveniji izhaja iz spoznanj, da je dolgoročni program zavezujoče napotilo vsem dejavnikom našega družbenopolitičnega sistema in da je njegovo izpolnjevanje temeljni delavsko-razredni interes vseh delavcev in delovnih ljudi.

Ta spoznanja v tem trenutku opredeljujejo tako smeri kot tudi način delovanja zveze sindikatov na vseh ravneh in v vseh okoljih.

I.

Za Zvezo sindikatov Slovenije, njene organizacije in organe je odločilnega pomena, da svoje delovanje pri izpolnjevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije usmerijo zlasti na tista vprašanja pridobivanja in delitve dohodka, ki opredeljujejo, zagotavljajo ter utrjujejo socialistični samoupravni družbenoekonomski položaj delavca v združenem delu in v družbeni skupnosti kot celoti. Ta vprašanja so:

1. Najširša aktivnost za doseganje z družbenimi načrti sprejetih ciljev za pridobivanje oziroma povečanje realnega dohodka kot materialne podlage za krepitev reprodukcijske sposobnosti gospodarstva ter samoupravnega odločanja delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih in drugih samoupravnih skupnostih o vseh vprašanih in problemih družbene reprodukcije, osebne in družbenega standarda delavcev in vseh delovnih ljudi.

Pri tem je odločilno razumevanje dohodka kot družbenega priznanja za sadove dela delavcev in vsega družbenega dela, ki opredeljuje delavčev položaj oziroma medsebojne odnose v združenem delu. Zveza sindikatov ne bo pristala na načrte pridobivanja dohodka, ki slonijo na zidanju cen in stroškov ali pretežno na posojilnih odnosih.

Zveza sindikatov mora s svojim delovanjem v organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih in drugih skupnostih zagotoviti, da bodo o vsakem delu dohodka za naložbene, skupne in splošne potrebe v temeljnih organizacijah združenega dela široko in demokratično razpravljali, vsako zahtevo po novih prispevkih in davkih pa preverjali z vidika reprodukcijske sposobnosti gospodarstva oziroma združene delavce in zaščite življenjske ravni delovnih ljudi.

Zveza sindikatov bo imela najaktivnejši odnos do politike cen, ki s svojimi instrumenti lahko povečuje dohodek delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela tudi brez dela, ali pa jih v razmerju do drugih potiska v neenakopraven položaj, po drugi strani pa kroji usodo standarda delovnih ljudi. V skladu z zakonom bodo organi Zveze sindikatov Slovenije k predlogom za nove cene dajali svoja mnenja, s stališči in argumenti pristojnih organov do teh mnenj in predlogov pa seznanjali članstvo in javnost.

2. Uveljavljanje socialističnega samoupravnega načela delitve po delu in rezultatih dela

Razmerja in merila v delitvi je treba dograjevati in razvijati tako, da bodo slehernega delavca spodbujala k boljšemu

delu, boljšemu gospodarjenju z rezultati tekočega dela in s celotnim minulim delom ter h gospodarjenju s časom; da bodo postavila osebni dohodek v neposredno odvisnost od doseženega dohodka in čistega dohodka; da bodo zagotovila uveljavljanje načela »za približno enako delo in prispevek k rezultatom dela približno enak osebni dohodek«.

Pridobivanje dela osebnih dohodkov na osnovi minulega dela mora postati glavni motiv za gospodarnije upravljanje in ravnanje z vsemi sredstvi družbene reprodukcije.

Dokončni obračun z ostanke administrativno-etastičnih oziroma kolektivno-lastninskih teženj v delitvi in njihovimi posledicami je eden temeljnih ciljev izpopolnjevanja sedanjih sistemov delitve v vsaki organizaciji združenega dela in delovni skupnosti. Zagotoviti moramo, da bodo delavci v temeljni organizaciji združenega dela odločilni dejavnik samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o merilih za delitve dohodka, osebnih dohodkov in drugih sredstev za skupne potrebe.

Izvršni odbori osnovnih organizacij zveze sindikatov bodo pobudniki za oživitve ter pospešitev izpopolnjevanja sistema delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke po delu in njegovih rezultatih v vseh organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

3. Samoupravna organiziranost združenega dela z vidika uveljavljanja dohodkovnih odnosov ter samoupravnega združevanja dela in sredstev

Zveza sindikatov meni, da so v združevanju dela in sredstev naše največje notranje rezerve. Zaradi onemogočanja te objektivne zakonitosti in neveljavljanja ustavne vloge temeljne organizacije združenega dela pri tem pa so največji problemi. Zato se moramo pojavom kolektivno-lastninskega odločanja o dohodku upreti z najširšim povezovanjem in neoviranim pretokom akumulacije tja, kjer bo dala največje učinke in največ prispevala k zadovoljevanju potreb, in zagotoviti spoštovanje objektivnih zakonitosti gospodarstva in družbenega razvoja.

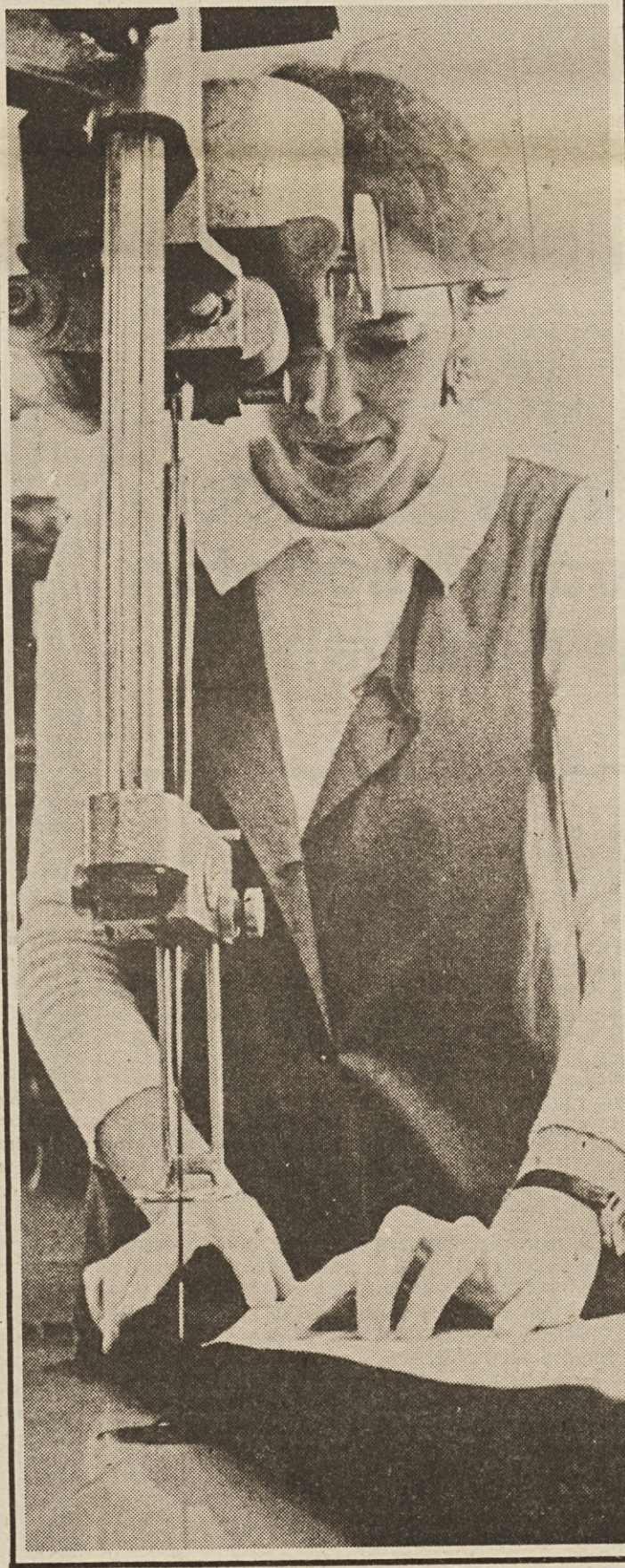
Glede na posledice, ki jih imajo na položaj delavca, je treba ugotoviti, kritično preučiti in odpravljati vzroke in nosilce, ki zavirajo procese združevanja dela in sredstev ter s tem hitreje povečevanje izvoza, boljše izkoriščanje zmogljivosti in znanja, zaposlovanja novih delavcev, usposabljanje gospodarstva za mednarodno delitev dela in drugo.

4. Zagotavljanje socialne varnosti delavcev in njihovih družin na temelju ustavne pravice dela in prispevka k rezultatom dela, socialistične solidarnosti ter vseh pravic na tej osnovi

Delavec mora biti seznanjen s celoto problemov družbene reprodukcije, z odvisnostjo svojega življenjskega in materialnega položaja od produktivnosti lastnega dela in dela drugih delavcev, od gospodarjenja in združevanja dela in sredstev.

Ker so le delo in njegovi rezultati temelj materialnega položaja delavca in njegove družine, njegove socialne varnosti, mora biti akcija sindikata usmerjena v mobilizacijo vseh dejavnikov za zagotavljanje dela in takšnega osebnega dohodka na osnovi rezultatov dela, ki bo omogočal reproduk-

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije Naloge Zveze sindikatov Slovenije pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije

cijo delavčeve delovne sposobnosti.

Zveza sindikatov bo zahtevala in se v organizacijah združenega dela zavzemala za takšne načrte in ukrepe, ki bodo preprečili nadaljnje padanje realnih osebnih dohodkov oziroma omogočili njihovo realno rast v razmerju z rastjo dohodka, čistega dohodka in reproduktivno sposobnostjo združenega dela.

Povsod, kjer so osebni dohodki nižji kot v isti ali sorodni dejavnosti ali panogi, morajo sindikalne organizacije zahtevati odkrivanje in odpravljanje vzrokov ter najširšo akcijo za to, da bi z boljšim gospodarjenjem, z bolj smiselno organizacijo dela, z boljšim vrednotenjem proizvodnega in stvarjalnega dela in tako, da ne bodo zmanjševali stimulacije drugih delavcev, odpravili nizke osebne dohodke oziroma osebne dohodke manjše od 10.000 din.

Zveza sindikatov misli, da zdaj niso potrebni novi instrumenti socialne politike za zagotavljanje socialne varnosti; potrebno je le bolj dosledno uveljavljanje sedanjih in učinkovitejše odpravljanje težav s svobodno menjavo dela, zlasti pa pri:

- izpolnjevanju sanacijskih načrtov za odpravljanje izgub in prerazporeditvi zaposlenih;
- prehodu na ekonomske stanarine;
- zagotavljanju družbene prehrane in njene ustrezne kakovosti;
- ustvarjanju možnosti za zaposlovanje dejansko nezaposlene mladine;
- uveljavljanju ekonomskih cen storitev v otroškem varstvu, izobraževanju in pri zadovoljevanju drugih skupnih potreb.

Zveza sindikatov se bo v organizacijah združenega dela, samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih zavzemala za sprejem ukrepov, ki bodo učinkoviteje kot doslej preprečevali nastajanje razlik v družbenoekonomskem položaju ljudi, ki niso posledica rezultatov dela, ter ukrepov, ki bodo preprečevali, da bi se dohodek oziroma družbena lastnina neupravičeno ali nezakonito prelivala v osebna oziroma zasebna sredstva in se celo kapitalizirala.

5. Zmanjševanje vseh oblik neproduktivne režije v vseh sektorjih družbe in odpravljanje »jalovih« delovnih mest, zmanjševanje nepotrebnega administrativnega aparata ter boj proti neživljenjskim, uradniškim postopkom in birokratskim odnosom do ljudi.

II.

Zveza sindikatov, njene organizacije in organi bodo v sindikalnih skupinah in v drugih oblikah organiziranja članstva, v delegacijah in z delegati zagotovili:

1. Natančno spoznavanje in razumevanje dolgoročnega programa stabilizacije kot delavsko-razrednega interesa ter zavestno sprejemanje odločitev in posledic, ki jih učinkovito izpolnjevanje programa predvideva, zahteva in prinaša.

2. Da bodo opredeljene in naloge iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije upoštevalne pri sleherni družbenoekonomski odločitvi in vključene v vse samoupravne normativne akte. Zveza sindikatov bo pobudnik, da bodo v vsaki organizaciji združenega dela, samoupravni in družbenopolitični skupnosti na osnovi

ocene lastnih družbenogospodarskih razmer pripravili načrt potrebnih sprememb in dopolnitev samoupravnih normativnih aktov in načrtov na podlagi dolgoročnega programa stabilizacije in ga začeli tudi izpolnjevati.

Načrti za leto 1984 morajo vsebovati programe za povečanje gospodarske učinkovitosti, smotrnosti dela in poslovanja.

3. Stalno in sprotno spremljanje in ugotavljanje izpolnjevanja sprejetih usmeritev in nalog v organih in službah oziroma nosilcev. Sindikat mora biti s svojim delovanjem kolektivna opora organom samoupravljanja, delegacijam za družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti in delavski kontroli, da bodo sposobni javno obravnavati vse tiste, ki bodo ravnali v nasprotju z delavsko-razrednimi interesi, opredeljenimi v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije ter sprožiti postopek za ugotavljanje samoupravne in družbene odgovornosti.

Organizacije in organi zveze sindikatov se morajo pri tem opirati na delavske množice, katerih razmišljanje je elementarno socialistično in samoupravno.

III.

Izpolnitev teh nalog zahteva:

1. da vsi organi in organizacije zveze sindikatov kritično ocenijo svoje metode in oblike delovanja ter jih izpopolnijo tako, da bodo v pomoč osnovnim organizacijam pri njihovem usposabljanju za premagovanje težav delavcev v organizacijah združenega dela;

2. da občinski, mestna in medobčinski sveti ter organi republiškega sveta usmerijo naloge osnovnih organizacij na ključna vprašanja te listine ter razčlenijo izkušnje najuspešnejših organizacij pri tem in jih prenašajo na vso organizacijo. Usposabljanje morajo organizacije in njihovo kadrovo krepiti, da bodo nosilec pobud, zahtev in revolucionarne akcije za spreminjanje razmer v organizacijah združenega dela v luči dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije;

3. še večjo zavzetost organizacij pri usposabljanju delavcev in njihovih delegatov za oblikovanje predlogov gospodarske politike oziroma načrtovanje pridobivanja in delitve dohodka ter drugih ukrepov, ki so povezani z družbenoekonomskim in socialnim položajem delavca v organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih;

4. da se sindikati dejavnosti usposobijo za obravnavanje interesov delavcev posamezne dejavnosti z vidika celovitosti reprodukcijskih odnosov in skupnega prihodka organizacij združenega dela, ki sodelujejo v reprodukcijskem procesu;

5. da občinski, mestni in medobčinski sveti najbolj neposredno in stalno sodelujejo s sindikalnimi organizacijami v organizacijah združenega dela, kjer bi se lahko pojavilo nerazumevanje problemov celote družbene reprodukcije oziroma v organizacijah združenega dela, kjer so nujni ukrepi sanacije in prestrukturiranja ter njihova izpeljava;

6. da izvršni odbori osnovnih organizacij, občinski, mestna in medobčinski sveti, predsedstvo in drugi organi republiškega sveta zveze sindikatov v skladu s to usmeritvijo pripravijo konkretne operativne programe dela;

7. da bodo te usmeritve tudi podlaga za pripravo programa uveljavljanja sklepov 10. kongresa Zveze sindikatov Slovenije leta 1984.

7 DNI V SINDIKATIH

Kako so delavci v žalski občini zadovoljni s svojim sindikatom

Premalo upoštevana stališča sindikatov

Okrog dvanajst tisoč delavcev v občini Žalec, ki so organizirani v 110 osnovnih organizacijah, 17 konferencah in v dveh koordinacijskih odborih sozdov je letošnje pomlad prek svojih predsednikov, sekretarjev osnovnih organizacij ali članov izvršnih odborov v anketi odgovarjalo na vprašanja o položaju in vlogi sindikata v njihovi občini. Čeprav je bila anketa anonimna, izpolnjevalo jo je 75 sindikalnih aktivistov, se je več kot polovica anketirancev podpisala pod odgovore in tako potrdila svoje trditve.

»Že pred anketo so nekateri menili, da v takšnih gospodarskih in političnih okoliščinah ni pravi trenutek za tovrstne poskuse. Mi smo menili drugače in trdili, da prav zaostrene politične in gospodarske razmere spodbujajo treznejšo oceno o delu in vlogi sindikata.« pojasnjuje Branko Povše, predsednik občinskega sveta ZS v Žalcu.

»Nestrno smo pričakovali izide ankete in potem ugotovljali, da je imelo predsedstvo

prav, ko se je odločilo za ta poseg. Tudi sam menim, da mora biti vodstvo sindikata na tekočem z gibanji in delom v osnovnih organizacijah, vsekakor pa je mnenje sindikalnih aktivistov in funkcionarjev o svojem sindikatu odločilno za nadaljnje delo. Zame je ta anketa izrednega pomena, saj je pokazala, kje in kakšni smo.«

— Zanimiva so nekatera stališča, kot na primer, da skoraj polovica anketiranih meni, da sindikat nima tiste vloge, ki mu jo dajeta ustava in zakon o združenem delu.

»To stališče dobi svojo vsebino, ko preučimo odgovore o tem, do kod sega vpliv sindikata oziroma kako je upoštevano njegovo mnenje.

Več kot polovica anketiranih meni, da stališča sindikata niso dovolj upoštevana.«

— Ta očitek ne leti samo na vodilne in vodstvene delavce v delovnih organizacijah, temveč tudi na odločanja v širši družbi.

»Drži. Med mnenji so tudi takšna, da sindikat težko uveljavlja mnenje delavcev, da se

njegova vloga zmanjšuje, da ima preveč nalog, ki pa niso vse njegove itd. Skoraj polovica anketirancev uvršča to svoje stališče tudi med vzroke za manjšo dejavnost članstva v organizaciji.«

— Anketo ste razčlenili, sprejeli stališča o njej in rekli, da bodo ugotovitve služile za nekakšen kažipot.

»Mnoga mnenja iz ankete silijo k razmišljanju vse, ki so živel v prepričanju, kako je naše delo dobro, moč neizmerna in vloga do konca razmejena.

Prav tako je z anketo prišlo na dan, da je še osnovna organizacija sindikata, ki niti sindikalne pošte ne dobiva direktno, temveč jo »nekdo« prej gleda.

V teh mesecih smo obiskovali osnovne organizacije ter spremljali tista vprašanja, za katera so anketiranci menili, da ne spadajo v sedanjí trenutek.

Obiskali pa smo tudi tiste osnovne organizacije, za katere so anketiranci menili, da je članstvo zadovoljno z vlogo in položajem sindikata. Ko smo

namreč preučili stvari, smo presenečeni ugotovili, da so v nekaterih osnovnih organizacijah z delom svojega sindikata zadovoljni predvsem zato, ker imajo močne blagajne vzajemne pomoči, ki so v tem predziskem oskrbovalnem času še kako pomembne...

Največ naše pozornosti in dela pa smo namenili tistim osnovnim organizacijam ali konferencah, kjer se sindikat spopada z neurejenimi notranjimi odnosi, kjer služi le za potrditev ali podporo posameznikom ali vodstvenim delavcem.

V teh nekaj mesecih smo opravili veliko dela, čakajo pa nas še obsežne naloge. To tembolj, ker mnoge sindikalne delavce mrtvi malodušje članstva, češ da sindikat ne more več sooblikovati politike, saj ga z administriranjem vse bolj odrijava in mu jemljejo moč. To je tudi vzrok za upadanje dejavnosti članstva, česar pa ne smemo dopustiti.«

Janez Sever

Iz občinskih svetov ZSS

Ljutomer

Na seji občinskega sveta ZSS Ljutomer so med drugim obravnavali tudi poročilo o polletnih rezultatih gospodarjenja v občini. Ugotovili so, da so relativno dobri, vendar predvsem posledica višjih cen. Na cene lastnih izdelkov pa ne morejo vplivati delavci, ker so v večini pogojene s povišanjem cen surovin, reprodukcijskega materiala in energije. Zato je treba iskati odgovornost za neskladje cen v strokovnih organih gospodarske zbornice in posameznih dejavnostih, so menili na seji. Sprejeli so stališča, da je treba delavcem obrazložiti predloge za podražitve izdelkov z ekonomsko utemeljitvijo in z vsemi posledicami takšnega ravnanja ter se držati dogovora in resolucije o gibanju cen. Osební dohodki delavcev v gospodarstvu so se v primerjavi z enakim obdobjem lani v občini dvignili za 23 odstotkov, kar je še vedno za odstotek nižje od povprečne osebnega dohodka v Sloveniji. V ozdih Ljutomerske občine je tudi okoli 340 delavcev, ki prejemajo manj kot 10.000 dinarjev OD, med njimi pa 16 takih, ki imajo nižji osebni dohodek od zadržanega.

za takšno stanje v nekaterih ozdih tudi nedelo uredniških odborov in kadrovske težave. Ozdi pa opozarjajo na stalno naraščanje stroškov za informativno dejavnost. Na seji so tudi menili, da je na obveščanje slabo vplivalo tudi priporočilo odbora za obveščanje republiškega sveta ZSS za zmanjšanje porabe papirja. Od strokovnih služb v ozdih bodo zahtevali pojasnila in vzroke, zakaj glasila ne izhajajo.

Koper

Tu pa se je sestel odbor sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin pri občinskem svetu ZSS. V razpravi so poudarili, da kriza na področju nabave reprodukcijskega materiala povzroča zdaj še dodatne težave, saj se vsi ozdi borijo za izpolnitev načrtov. Problem pa niso samo zamude pri dobavah, temveč tudi slaba kakovost materiala, ki povzroča izpad proizvodnje, okvare strojev, večji izmet in reklamacije kupcev. Dohodkovnim in samoupravnim odnosom pa vedno pogosteje škoduje trganje reprodukcijskih verig in boj za devize ter jih vedno bolj postavlja na raven kupoprodajnih pogodb.

Ravne na Koroškem

O cenah so razpravljali tudi na seji predsedstva občinskega sveta ZSS Ravne na Koroškem in sprejeli stališče, naj vse osnovne organizacije ZS v občini spremljajo oblikovanje in spreminjanje cen. Vse osnovne organizacije morajo od strokovnih služb zahtevati razčlenitev oziroma pregled letošnjih podražitev ter ugotoviti njihovo upravičenost. Vsaka osnovna organizacija mora tudi pred obravnavo na delavškem svetu sprejeti stališče o predlagani ceni.

Tolmin

Na seji sveta za obveščanje in politično propagando pri občinskem svetu ZSS Tolmin so člani opozorili, da postajajo razmere na področju obveščanja v ozdih resne, še posebno, ker sloni ves sistem samoupravljanja na obveščenoosti delavcev. Po mnenju nekaterih je na takšno odločitev vplivalo tudi zadnje srečanje organizatorjev obveščanja v združenem delu, na katerem so opozorili, da je treba dati prednost ustnim informacijam in osebnim stikom. Svet je tudi ugotovil, da so vzroki

Zagorje

Na seji občinskega sveta ZSS, ki je bila v začetku septembra so razpravljali tudi o delovnem času. Tako so ugotovili, da delavci ocenjujejo, da je bila akcija o spremembi delovnega časa neusklajena, predvsem pa da niso bile upoštewane samoupravne odločitve delavcev v združenem delu. Akcija je slabo vplivala tudi na proizvodne rezultate in politično vzdušje v združenem delu.

Maribor

Na letni seji občinskega sveta ZSS Maribor-Rotovž so obravnavali tudi poročilo o svojem delu. V razpravi so poudarili, da sindikat v naši družbi še vedno ne odigrava tiste vloge, ki je opredeljena v ustavi, zakonu o združenem delu in drugih listinah. Sklepi sindikata so preveč načelni. Sprejema se tudi veliko aktov, pri katerih sindikat ne sodeluje, na drugi strani pa sprejemanje vedno novih predpisov zmanjšuje prostor samoupravljanju. Delovanje sindikata mora odsevati problematiko članstva, njihove težnje in želje. Vse to pa je treba prenesti v samoupravne organe oziroma tja, kjer se odločitve sprejemajo.

P. V.

Prvo srečanje delavcev komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije

Dež ni oviral komunalcev

Konec tedna je bilo v Celju prvo srečanje delavcev komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije. Pod pokroviteljstvom republiškega odbora sindikata in splošnega združenja komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije je konferenca OO ZSS Komunalna Celje vzorno pripravila ta dvodnevni shod, ki se je začel s skupščino, nadaljeval z razstavo ter delovnim tekmovanjem ekip na vodovodu, kanalizaciji, javni higieni, s tekmovanjem gasilcev ter ekip, ki so preverile znanje s področja SLO. Medtem ko so ekipe merile moči v svojih veščinah, športniki pa v nogometu, kegljanju in šahu, so se direktorji spoprijeli z metodologijo za preverjanje rezultatov gospodarjenja.

Splošno združenje komunalnega in stanovanjskega gospodarstva je bilo ustanovljeno pred štirimi leti in združuje 86 tozdov s področja komunale, trinajst tozdov s področja stanovanjskega gospodarstva ter 15 tozdov s področja fizičnega varovanja premoženja, v katerih je zaposleno okrog 13.000 delavcev. Prvo srečanje je žal v soboto motil hud naliv, ki pa ni ohladil udeležencev, ki so se sestali, da bi preverili svoje znanje, veščine, spretnosti in sposobnosti.

Pri tekmovanju s področja dela na vodovodih sta bila najuspešnejša Vili Koprivnik in Leon Kos iz vrst gostiteljev; na drugo mesto sta se uvrstila Jože Potočnik in Smiljan Zlatkovič iz Mariborskega vodovoda, tretje mesto pa sta si priborila Janez Kunc ter Lojze Cven Vodovod-kanalizacija Ljubljana.

Na področju kanalizacije sta bila najuspešnejša Livo Sobota ter Rade Novakovič iz trboveljskega KOP; druga sta bila Džordže Padže in Stanko Stankovič iz Vodovoda-kanalizacije Ljubljana, tretja pa Jože Sladič in Ahmed Redaljevič, KOP Zagorje ob Savi.

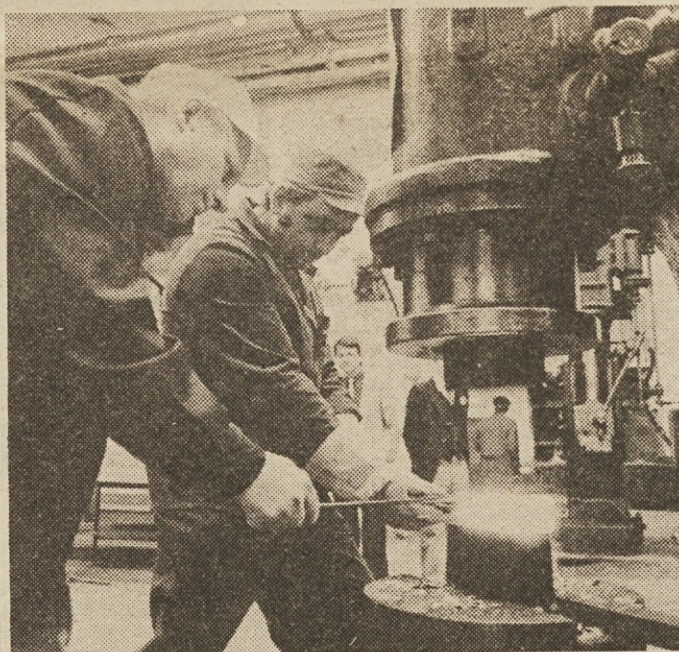
Pri delih s področja javne higiene sta bila najuspešnejša spet Celjana Alija Idris in Božo Komarički iz Javnih naprav, druga Husein Nanić in Sulejman Hushić iz Komunalnega podjetja Ljubljana, tretja pa Vili Drakler ter Zvone Kos iz novomeške Komunale.

Pri gasilcih so bili najuspešnejši fantje iz Komunalnega podjetja Ljubljana, drugi so bili gasilci Zavoda za požarno reševalno tehnično službo iz Celja, takoj za njimi pa gasilci iz Zavoda za gasilsko in reševalno službo iz Maribora.

Na področju SLO je zmagala ekipa Komunalnega podjetja iz Ljubljane, druga iz Komunale Celje, tretja iz Vodovoda in kanalizacije Ljubljana. V šahu so največ znanja pokazali Mariborčani iz Nigrada, drugi so bili šahisti ljubljanskega Staninvesta in tretji iz Komunalnega podjetja Ljubljana. Ljubljanski vodovod je imel najboljše kegljače, malo manj kegljev so podrli tovariši iz Vodovoda-kanalizacije, tretji pa so bili člani Vekosa iz Titovega Velenja.

Čeprav je dež zmotil lepo pripravljeno srečanje, se je veliko občanov prvič na ta način srečalo z vsakdanjo dejavnostjo, brez katere si ni moč zamisliti normalnega življenja. Z razstavo opreme in delom udeležencev srečanja so lahko spoznali vsaj del vsakdanjika, ki ga delavci teh panog opravljajo bolj skrito.

J. S.

Predvsem o lastnem delu

Osrednji točki seje sveta Zveze sindikatov Jugoslavije (četrtek, 29. septembra) bosta aktualna vprašanja usposabljanja osnovnih organizacij zveze sindikatov za uveljavljanje njihove vloge v združenem delu in program nalog pri iskanju skupnih rešitev glede organiziranja in delovanja sindikata.

Pogled vase, če lahko tako rečemo zastavljenemu dnevnemu redu, narekujejo predvsem razmere, v katerih so združeno delo in naša družba kot celota pa tudi naloge pri uveljavljanju politike ekonomske stabilizacije in razvoju samoupravljanja, in v katerih mora svoj del prispevati tudi sindikat. Ker pa je delo sindikatov marsikje zastalo nekje na stranskem tiru, je prav gotovo že čas, da tam preučijo svojo organiziranost, vsebino in metode dela, akcijsko usposobljenost ter konkretneje — zlasti v akcijskem smislu, zastavijo svoje naloge in dejavnost.

**ROKOVNIK '84
PRIROČNIK '84**

Primerno darilo
za poslovne
sodelavce
in prijatelje

Delavska enotnost

Knjižgotisk
• ofset • knjigoveznica
kočevje

kočevski tisk
kočevje

knjižgotisk • ofset • knjigoveznica
kočevje • ljubljanska cesta 18/a
predstavnštvo ljubljana • trubarjeva 14

Knjižgotisk, offset-knjigoveznica
Kočevje, Ljubljanska cesta 18/a
tel.: direktor (061) 851-364
tehnično komercialna služba
(061) 851-254
predstavnštvo Ljubljana,
Trubarjeva 14, tel. (061) 323-347

Čestitamo k prazniku
in se priporočamo!

Izjemno nizki osebni dohodki delavk v Elitni konfekciji Novost

Elitna sramota sredi bele Ljubljane

Sredi bele Ljubljane, sredi najvišjega povprečja slovenskih osebnih dohodkov, v Čopovi ulici zraven pošte na Titovi cesti, je Angelca Straus, delavka Elitne konfekcije Novost prejela avgusta 518 starih tisočakov osebnega dohodka. Plača Anke Fišer je znašala 653 starih tisočakov. Bodi dovolj naštevaja, sicer nam bo zmanjkalo prostora. Povejmo najbolj na kratko: kakih 80 do 90 odstotkov zaposlenih delavcev v tem kolektivu je v prvem polletju letos prejelo plačilne kuverte, v katerih so bili manjši zneski od starega milijona.

Sramota? O tem naj sodijo tisti, ki so še vedno polnih ust skrbi za delavce, za njihov družbenoekonomski, samoupravni in socialni položaj. Tisti, ki predlagajo socialne kartice, draginjske dodatke... Tisti, ki vidijo dolgoročni delavski interes.

Slutnje so se potrdile

Zgodba najbrž nikoli ne bi zagledala luči sveta, če za to kljub mnogim plačanim skrbnikom ne bi poskrbele delavke same. Ko so avgusta prejele julijske osebne dohodke, jim je zgolj dela vajenim prekipele. Prvič, odkar pomnijo, so spregovorile. Nekaj se jih je napolnilo na občinski sindikalni svet Ljubljana Center, kjer so takoj ukrepali. Na njihovo pobudo so v Elitni konfekciji Novost takoj sklicali sestanek, kjer je Feri Možina z občinskega sindikata vztrajal na stališču slovenskih sindikatov, po katerem delavcem ne bi smeli izplačevati manjših osebnih dohodkov od zajamčene osnove. Hkrati je opozoril, da morajo nujno ugotoviti vzroke za tako nizke osebne dohodke delavcev. Predvsem naj bi preverili utemeljenost opredeljenih delovnih norm, preverili organiziranost dela in prizadevanja posameznih delavcev.

Za nas se zgodba tu ne konča, ampak šele začenja. Kako naj v Novosti izplačujejo zajamčene osebne dohodke in si prizadevajo za plače, ki naj ne bi bile manjše od starega milijona, če jim tega ne dovoljuje dohodek? Če bi tako ravnali, bi zabredli v izgube in se znašli pod drobnogledom družbenopolitičnih organizacij in organov širše družbene skupnosti. To pa seveda ne bi bilo dobro za poslovodno strukturo, za katero bi šele tedaj utegnili nastati problemi. Zanj je torej glavno, da ni izgube. Kakšne osebne dohodke prejema delavci, jim očitno ni mar...

To je temeljna ugotovitev ob našem obisku v tej delovni organizaciji. Jih je pa še nekaj. Najprej povejmo, da so bili ob sicer že tako nizkih osebnih dohodkih v Novosti izjemno nizki prav julijski. Bilo je malo delovnih ur, saj so imeli kolektivni dopust. Vsega skupaj so delali osem dni. V redu, smo si dejali, vendar to ne bi smel biti vzrok za izjemno julijsko revščino. Angelca Straus in nekatere druge delavke niso dosegle norme. Samo 75-odstoten je bil njen delovni učinek. Da je še mlada delavka, ki še ni dovolj izurjena v delovnih operacijah, da je tudi invalidka, smo zvedeli v našem pogovoru. Sprejeli smo vse, kar so nam povedali v Novosti, vendar nas to ni zadovoljilo. Začeli smo tipati tudi drugod. Spraševali smo o učinkovitosti poslovne politike, o sozdu Nama, v katerega so združeni, o strojih, na katerih morajo delavke dosegati zahtevne delovne norme. In tako smo postopoma le začeli odkrivati tisto, kar smo slutili.

Račune polagajo delavci za stroji

Elitna konfekcija Novost se je razvila iz obrtne delavnice.

Delovna organizacija je stara 30 let. V njej združuje delo 190 delavcev. Proizvodnja poteka na star obrtniški način. Stroji so izrabljeni 60 do 70 odstotkov. Delavci se stiskajo v Staninvestovih prostorih, ki so predvideni za rušenje. Del proizvodnje in skupne službe delajo na Čopovi ulici, del na Viču. Že pred časom so ugotovili, da tako ne bo šlo naprej. Združili so se v sozdu Nama, kar pa ni izpolnilo njihovih pričakovanj. Od sozda ni bilo nobene koristi. V takšnih okoliščinah so kolektiv zapuščali najboljši kadri. Kot so nam zaupali delavci, so v nekaterih delih skupnih služb ostali samo tisti, ki ne bi mogli dobiti dela drugje. Zazrti sami vase, delavci v komerciali, ki naj bi bili glavni vzvod dobrega poslovanja, ljubosumno čuvajo svoje stolčke. Spričo njihove nesposobnosti se jim kopicijo zaloge. Včasih kakovostno podjetje postaja s svojimi izdelki tržno vse bolj nezanimivo. Račune seveda polagajo delavke, ki za 100-odstotno izpolnjeno normo prejmejo kvečjemu le 7987 dinarjev osebnega dohodka. Smo povedali vse?

Najbrž da. Kljub temu le dodajmo še nekatere zanimive podatke. Novost se je tudi zainvestirala. Kupila je staro Žimnico, da bi jo preuredila in v njej vpeljala sodobnejšo proizvodnjo. Misel je padla v vodo, ko so ugotovili, da so za kaj takšnega naložbeno nespo-

sobni. In kaj zdaj? Jasno, morali bi se združiti z nekom, ki bi jim lahko pomagal. Zamisel so strokovno obdelali v Nami. Elaborat, ki nam je prišel v roke, govori o združevanju z enim od Veletekstilovih tozodov. Podatki v njem so kaj zgovorni. V Novosti bi na novo združeni lahko zmanjšali proizvodne stroške za 30 odstotkov. Izrabili bi lahko še več notranjih rezerv. Združitev bi jim omogočila dolgoročno stabilen razvoj in zagotovila socialno varnost delavcem. Toda do združitve ni prišlo. Delavski svet Novosti je ocenil, da delavci »spričo slabih izkušenj iz preteklosti« (združitev v sozdu Nama) ne bi bili za združitev z Veletekstilom. Elaborat sploh ni prišel med delavce, o referendumu torej ni da bi govorili. Le kdo mu je vrgele poleno pod noge? Je treba biti posebej moder, da bi to lahko ugotovili? Samo še podatek: direktor Novosti se kani letos upokojiti...

Kako živijo

SLAVOJKA SUDAR: »Če me vprašate, kako shajam z 8500 dinarji mesečnega osebnega dohodka, vam povem, da še ne kradem. Po štirih letih delovnih izkušenj namreč kot izučena šivilja le v najbolj svetlih trenutkih malenkostno presegam normo. Sicer pa v poprečju niti svoje polne plače ne dosegam. Stoodstotna osnova zanjo je 7987 dinarjev, kar je pa več, gre seveda na račun presežene norme. No, in tu je razlog te naše mizerije: osnova je prenizka, norma pa v povprečju prenapeta. Šele julija letos smo dvignili osebne dohodke za 10 odstotkov — in to za zadnjih dvaindvajset mesecev. Saj to je nevzdržno. Kar povem vam, da je v kolektivu vzdušje popolnega razsula, ki je sledilo večletni apatiji. Delavke mrzlično

iščemo nove službe; sami pa veste, kolikim bo to uspelo.

Sicer pa imam pred marsikatero delavko v tej šivalnici nezumno prednost, ker sem še brez otrok. Resda se mi pri 23 letih še nič ne mudi, pa vendar si jih že želim. Samo kje jim bom postala, s čim jih bom hranila in oblačila, če pa naju z možem, ki zasluži pri Gradisu 18000 dinarjev na mesec, že sedaj stane stanovanje in ogrevanje 8000 dinarjev! Živiva v zasebni garsonjeri na Škofljici

in pri teh dohodkih sploh nič ne prihraniva, četudi sama kuham in ven sploh ne hodiva. Kako naj misliva na novo stanovanje? Danes nama je še bolj nedosegljivo kot pred leti, ko sva še manj zaslužila, vendar so bile cene zmernejše.

Marsikdo mi pravi, da imam idealen poklic za »fuš«. Resda imam svoj šivalni stroj, vendar si ženske vse bolj same šivajo, tako da si take kot jaz tudi takole postrani ne moremo nič pomagati.

Življenje je postalo za nekatere resnično nevzdržno. Najbolj nerazumljivo pa je, da se naše vodstvo vse do zadnjih dogodkov držalo »modro« ob strani in še zdaj, ko nam je delavkam resnično prekipele, ne uvidi, da gre pravzaprav za obstoj podjetja, če ne že za našo socialno varnost. Tako pa smo za tehničnega direktorja še vedno »lene krave«, saj noče

videti, da marsikdaj ne dosegamo norme tudi zaradi pokvarjenih šivalnih strojev. Za vse imamo namreč le enega serviserja, pa še ta je večinoma pijan in ga praviloma predolgo ni k pokvarjenemu stroju. Me pa čakamo in čakamo, čas pa beži. Pa norma? Ta je predpisana, seveda...«

DRAGICA SLAVIČEK: »Sem šivilja s končano poklicno šolo, zaslužim v poprečju stari milijon, normo presegam za največ dvajset odstotkov, kakor kdaj, seveda. Danes šivam na primer podloge za krila. Tu je norma previsoka, zaslužek prenizek. Lahko se še tako naprezam, več ne morem dati od sebe. Ker sem še mlada, o poklicnih boleznih še ni govora, o poklicnih tegobah, ki prej ali slej vodijo v poklicne bolezni, pa že. Zaradi prisiljene drže telesa me boli hrbet in sploh sem po končanem delu nekam okostenela.

Z možem, on je avtomehaničar in zasluži 13 do 15000 dinarjev,

sva v Sloveniji »zdomca«. Doma sva namreč iz Medimurja in vsak dinar vtakneva v hišo, ki jo gradiva v domači vasi. Pri tem nama pomagajo starši, tako da upava, da se bova v nekaj letih rešila tega izkoriščanja, ki ga posebno jaz bridko občutim. Saj ne morem reči, da se v Sloveniji slabo počutim. Le to, kar naredim, je zagotovo več vredno. Kako pa naj si pri teh dohodkih privoščiva še otroka! Le kako, saj bi potem morala potrkati na vrata socialne službe. Nič, kar počakati bo še treba, moj otrok že ne bo socialni problem. Z možem vendar pošteno delava in »pošteno« nama odvajajo vse predpisane odstotke...«

LIDIJA ŽABJEK: »Če ne bi imeli doma nekaj zemlje, bi pri osebnem dohodku 8000 dinarjev tudi jaz pomišljala, ali naj se podam v »luksuz«, ki se mu pravi otrok ali ne. Tako pa sva z možem rekla, da bo že kako. On prinese domov 17.000 dinarjev, jaz torej več kot polovico manj, otrok je pa na poti. Seveda lahko rečem, da bo že kako, saj mi ni treba plačevati odušne najemnine. Zadolvoljna pa seveda nisem, saj je naše delo nevzdržno nizko ovrednoteno, tako da sem že vsem povedala, da se po končani porodniški ne vrnem več v »Novost«. Upam, da se nisem zarekla, ampak nobena skrivnost ni, da bi šle prav vse, ki tukaj garamo, takoj proč, če bi le imele kam. Kar predstav-

ljajte si, kako se nam pri teh osebnih dohodkih pozna vsak bolniški izostanek. In ker smo v našem podjetju zaposlene večinoma ženske z otroki, so seveda izostanki nekaj vsakdanjega. Pri nas so razmere resnično več kot obupne, tako da se lahko pogovarjamo kvečjemu o minimalni socialni varnosti, nikakor pa ne o plačilu po delu.«

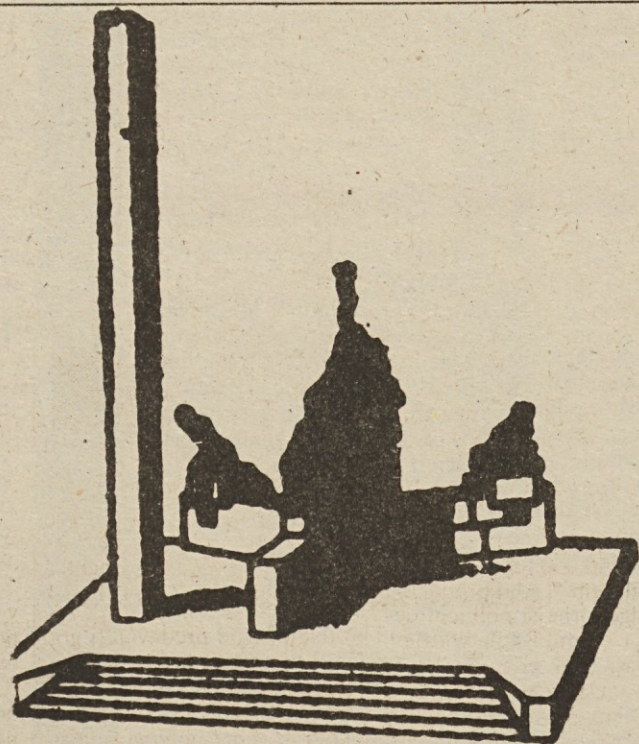
JUSTINA HROVAT je v Elitni konfekciji od vsega začetka. V kratkem bo 31 let. Zasluži od 12.000 do 13.000 dinarjev, vendar mora zato za 30 do 40 odstotkov preseči normo. To pa se že pozna na njenem zdravju. Pravi: »Ko delam dva meseca, nujno potrebujem teden dni počitka, da si malo psihično odpocijem in zravnam krlež. Ne verjamem, da bom še dolgo zdržala. Verjetno bom odšla v predčasni pokoj. Seveda, pokojnina bo nizka, tam od 7.000 do 8.000 dinarjev. Ne verjamem, da sem si po 31-letnem garanju to zaslužila.«

BISERKA KOTAR dela na specialnem stroju za robljenje. Svoje dni je zaslužila od 13.000 do 14.000 dinarjev na mesec. Danes jih prejme od 8.000 do 9.000. Sama takole gleda na to spremembo: »V tej konfekciji delam že 15 let. Pri nas je bilo dobro, dokler ni zapustil podjetja stari vodilni kader. Odtlej se nam vse podira. Zdajšnja garnitura je brez šol. Dela po domače. Slišati pa je tudi, da ji ni kaj dosti za delo in da dela svoje tudi alkohol. Ne vem, kaj bi rekla, vendar nekaj bo treba storiti. Ali se bomo s kom združili ali pa koga zamenjali. Zdi se mi, da je to edina rešitev.«

In kako živi? »Vse vam bo jasno, če vam povem, da smo pred časom kupili dvosobno stanovanje. Vzela sem kredit, ki ga je treba zdaj odplačevati. Dokler se ni ponesrečil mož, je še nekako šlo, zdaj pa je prav kritično. Komajda spojmimo konec s koncem. In stiskamo. Pri hrani, obleki, izletih. Pri vsem, le pri otrocih ne moremo. Enega imava v šoli, drugega v vrtcu in tu je treba redno poravnati obveznosti. Zavedava se tega, kajti ni nama vseeno, kakšna delavca bosta jutri najina otroka. Čutiva odgovornost do družbe. Kaj pa čuti družba do naju? Na to vprašanje še nisem slišala odgovora, kajti delavec danes samo daje, nazaj pa dobi presneto malo.«

Alenka Lobnik-Zorko
Ivo Kuljaj

Skupščina občine Kočevje in družbenopolitične organizacije čestitajo vsem delovnim ljudem in občanom za njihov praznik

KOČEVJE
1.—3. X. 43

IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST, KULTURA

Skupna programska jedra po nepotrebnem burijo duhove

Znanje moramo poenotiti

»Zaradi vsega navedenega Društvo slovenskih pisateljev od Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in od preostalih odgovornih organov zahteva, da:

1. preneha z nadaljnjim dogovarjanjem in usklajevanjem še »nerešenih« vprašanj pri pripravi skupnih programskih jeder ... in,

3. glede na slabe izkušnje pri tem prvem primeru sodelovanja, ki so med drugim razvidne tudi iz javno izraženih mnenj slovenskih zastopnikov, zahtevamo, naj SR Slovenija preklicuje svoje sodelovanje v tako naravnani Stalni konferenci zavodov za napredek vzgoje in izobraževanja v SFRJ. S tem se bo slovensko šolstvo izognilo nepotrebnim pritiskom, v katere se je izrodil njegov prostovoljni pristop k omenjenemu sporazumu, in bi se hkrati ubranilo morebitnim prihodnjim poskusom nasilnega poseganja v izključno republiške pravice na tem področju«. (Protestna izjava Društva slovenskih pisateljev, Delo, Književni listi, 22. 9. 1983).

Citirana izjava, ki smo si jo izbrali kot izhodišče našega zapisa, je seveda namenoma izbrana. Dokazuje dvojnost naše prakse. Samoupravljanje, dogovarjanje, medsebojno sporazumevanje »naj

bi bilo za dobre čase«, sicer pa s tem radi manipuliramo. Če nam ustreza in kot nam ustreza najbolje. Pri tem pa se premalokrat zavedamo, da bo, če se samoupravni poti odredimo, kljub vsemu

nekdo odločal. In to nekdo zunaj nas.

Tudi pri skupnih programskih jedrih v jugoslovanskem šolstvu gre za takšno stvar. Na zadnjem kongresu jugoslovanskih komunistov smo se dogovorili, da poenotimo programske osnove vzgoje in izobraževanja. Za to je bila ustanovljena tudi posebna medrepubliška strokovna komisija, ki naj bi pripravila ustrezne dokumente. Pa se je začelo zapletati in nesporno smo enotna izhodišča začeli različno tolmačiti. Čeprav gre v »Skupnih programskih jedrih vzgojnoizobraževalnega dela v vzgoji, osnovnem izobraževanju in v osnovah srednjega usmerjenega izobraževanja v SFRJ« za poenotenje učnih programov, si je to predstavljal ta tako, oni pa

drugače. V obmejnem mestu Vojvodine, kjer precejšnji del osnovnošolcev nadaljuje šolanje v srednjem usmerjenem izobraževanju (zaradi ugodnejših možnosti) v sosednji Srbiji tako, v Sloveniji, kjer v šolah ne vedo, kaj bi z učenci, ki od drugod prihajajo z (za naše razmere) različnim in pomanjkljivim znanjem — drugače.

Znanje moramo torej poenotiti in predloge za to imamo. Spet za ene takšne, kot so jih pričakovali, za druge pa slabe.

Pa smo ob tem dvignili neznanjski hrup. Naenkrat smo se začeli počutiti ogrožene.

Da pa smo se doma premalo dogovarjali, smo pozabili povedati. Razprava je namreč tekla skoraj izključno v strokovnih organih, čeprav

je uživala načelno podporo družbenopolitičnih organizacij. Ob tem smo tudi pozabili, da bo demokratičnost postopkov in široka obveščenost o dogajanju na tem občutljivem področju v nekem trenutku postala bistveno bolj pomembna kot vsebina. In tako se je tudi zgodilo. Nekateri so spet našli kost, ki jo lahko glodajo, pri tem pa jim vsebina ni najpomembnejša. Važno je, da smo pri demokratični proceduri spet pogrešili.

Žal pa pri konkretnem primeru pozabljajo, da je področje vzgoje in izobraževanja v izključni pristojnosti republik. Torej naša jedra prav v ničemer ne zavezujejo. Razen tistega seveda, kar je v njih dobrega. In prav zato smo se tudi lotili njihove izdelave.

Igor Žimik

Moskovska razstava knjig

Knjiga v službi miru in napredka

Od 6. do 12. septembra je bila v Moskvi mednarodna razstava knjig in knjižni sejem. To je bienalna prireditel, ki jo tam prirejajo od leta 1977, ko je Moskva, ob Varšavi, Leipzigu in Sofiji, postala četrto mesto v vzhodni Evropi, v katerem so knjižni sejmi. Tokratni, četrti po vrsti, je bil daleč največji med njimi in tudi največji med dosedanjimi. Po velikosti sicer še vedno zaostaja za slovitim (največjim na svetu) frankfurtskim sejmom, vendar pa spada ob bok beograjskemu, ki bo letos že osemindvajsetič.

Moskovski sejem je v dveh paviljonih ogromnega razstavišča dosežkov narodnega gospodarstva SZ. Letos so razstavljali založniki iz več kot 90 držav, poleg njih pa tudi nekaj tiskarn (med njimi Delo iz Ljubljane), ki so domačim in drugim založnikom prav tako prikazovale svoje izdelke in ponujale storitve. Moskovska razstava — to je sicer uradno pa tudi najboljše ime za to prireditev, saj si jo ogleda v 28 urah, kolikor je razstava odprta za javnost, nekaj stotisoč ljudi, ki prej potrpežljivo čakajo v dolgih vrstah na vstopnice. Ob drugih urah je sejem odprt za poslovne ljudi in častne goste (ki jih je tudi nekaj tisoč, med njimi kar precej obiskovalcev iz Jugoslavije, ki pridejo tja v Yugotoursovih ali Putnikovih aranžmajih; relativno ceneh).

Razstava poteka pod geslom »Knjiga v službi miru in napredka«, zato je bila toliko bolj nerazumljiva provokacija bolgarskega založnika, ki je razstavil knjigo s protijugoslovansko vsebino; šele po intervenciji naših predstavnikov so jo odstranili s panoja. Prireditel spremlja veliko delovnih srečanj, letošnja poglavitna splošna razprava je bila na temo »Vloga knjige v razvoju nacionalne kulture in izobraževanja.«

Jugoslovanski založniki so razstavljali skupaj in njihov delež je bil dokaj skromen, kot da se na prireditel ne bi kaj prida pripravljali: razstavljene knjige niso bile izbrane ne po tematiki ne po kakršnemkoli kriteriju, še kot novosti ne. Na našem paviljonu smo pogrešali tudi turistične lepake, obiskovalci so se še posebej zanimali za lepake in gradivo o sarajevski olimpiadi, a žal, tega ni bilo. Lepši in bolj informativni so bili razstavni prostori posameznih založb, iz Slovenije na primer Mladinske knjige in seveda že omenjeni tiskarne Dela, ki je bila tudi poslovno zelo uspešna.

D. D.

Andrej Marinc predaval slušateljem enoletne politične šole CK ZKS

Z znanjem bolje

V ponedeljek, 19. septembra, so v tem šolskem letu začeli s poukom tudi na enoletni politični šoli CK ZKS. V Ljubljani sta dva oddelka z 49, v Mariboru pa oddelek z 29 slušatelji, ki so prišli večinoma iz gospodarskih organizacij, nekaj pa tudi iz družbenih (šolstvo, zdravstvo). Med njimi je največ kvalificiranih delavcev s poklicno šolo, približno toliko jih je s popolno

srednjo šolo, štirje z višjo in eden z visoko šolsko izobrazbo. Slušatelji so večinoma mladi, stari do 35 let. Žal je med njimi le malo žensk (približno deset), kar nikakor ni v skladu s članstvom žensk v Zvezi komunistov Slovenije. Med slušatelji je največ Slovencev, nekaj pa je tudi delavcev iz drugih republik, ki so zaposleni v Sloveniji. V enoletni politični šoli CK

ZKS, ki ima prav tako kot vsaka druga šola svoj sistem dela, urnik ter redne predavatelje, pripravijo predavanja v okviru tako imenovanih aktualnih tem. Tedaj predavajo najodgovornejši politični delavci iz republiških vodstev. Prejšnji, prvi teden pouka, je bilo takšno predavanje v Ljubljani, a so se ga skupaj s predavatelji udeležili tudi slušatelji iz Maribora. Predaval

je predsednik CK ZKS Andrej Marinc. Govoril je o sedanjih notranjepolitičnih razmerah pri nas, o stabilizacijskih prizadevanjih in vlogi ter nalogah članov ZK pri tem.

Najprej je predavatelj govoril o ozadju in vzrokih sedanje gospodarske krize pri nas in dodal, da o družbeni krizi ne moremo govoriti, saj sistem socialističnega samou-

pravljanja sprejemamo, ne-godujemo pa nad tem, da ga prepočasno uveljavljamo, treba ga je tudi dopoljevati. V današnjih razmerah moramo tudi mnogo bolj kot v preteklosti spoštovati strokovnost, znanje, gospodarnost in se usmeriti k stvarnim, dosegljivim ciljem. Ko je govoril o izkušnjah iz preteklosti, je ugotovil, da je nadvse pomembna tudi odgovornost. V Sloveniji smo imeli okoli leta 1970 spopad z nacionalizmom in liberalizmom, ki nas je pošteno streznil, vendar iz tega nismo delali afer.

Slušatelji so postavili predavatelju kar več vprašanj, pa tudi mnenj, ki so jih prenesli iz okolij, v katerih živijo in delajo. Predvsem so ugotavljali, da zahtevajo njihova okolja dosledno uveljavljanje nagradenja po delu, ne pa nekakšnih socialnih pomoči, da je zares treba postaviti prave ljudi na prava mesta, kot so ugotavljali na seji CK ZKS o kadrovski politiki, da je nujno treba zmanjševati upravni aparat, ki požira preveč denarja, tega pa nameniti gospodarstvu. Tudi neorganiziranost razburja delavce, saj si želijo delati več in bolje.

Ta teden bo politično šolo v Ljubljani obiskal Jože Smole, v Mariboru pa bo predaval podpredsednik komisije za mednarodne odnose pri CK ZKS Štefan Cigoj. Govorila bosta o sedanjih mednarodnih odnosih.

S. T.

Knjiga Zapletena pot do novega gospodarskega reda

(6. UNCTAD, BEOGRAD 1983)

bo izšla v zbirki Knjižnica Sindikati št. 66.

Cena 480 din.

Naročite jo lahko pri Delavski enotnosti, Celovška cesta 43, ali v knjigarni Delavske enotnosti, Tavčarjeva ulica 5 v Ljubljani.

Vsem delovnim ljudem in občanom čestitamo za občinski praznik in se priporočamo za obisk GOSTINSKO PODJETJE, HOTEL PUGLED KOČEVJE

SPORT, ODDIHI IN REKREACIJA

Kaveljci in korenine vzorniki prijateljev rekreacije

Brazde vzdržljivosti

Končano je peto leto prizadevanj za Brazde vzdržljivosti RTV Ljubljana; izpolnjevanje nalog v petih vzdržljivostnih zvrsteh, ki so razporejene čez vse leto po letnih časih. Zima — smučarski tek, poletje — plavanje in planinstvo, pomlad, jesen — lahkoten tek, kolesarjenje.

Ena od zadnjih priložnosti za izpolnitev nalog je bila na začetku septembra in sicer plavanje v bazenu Ilirija in v Mariboru ter kolesarjenje med Kamnikom in Kranjem. Ob še nekaterih drugih prireditvah konec tistega tedna (tek po stezah Udin boršta) je bil poglobljen vtis pazljivega opazovalca teh prireditev (ki zaradi slabega vremena sicer niso bile rekordno obiskane, pokazale pa so veliko pripravljenost sodelujočih), da se ljudje vselej prireditve; da radi preverjajo svojo pripravljenost; da se vselej srečanja s prijatelji in znanjci; da želijo primerjati svoje sposobnosti s sposobnostmi drugih; in še nekaj — opazovalec ne bi mogel reči, da je videl pretiravanje v pravem pomenu besede, pretiravanje, ki nam ga mnogi tako radi očitajo!

Morda se vam bo zdelo pretiravanje, če izrazim tole misel: zdi se, da počasi dozoreva čas,

ko si bodo slovenski rekreativci, tisti najbolj vneti, redni in zagnani, zaželeli nastopa, ki bi bil vsaj približno podoben slovitemu havajskemu troboju, ko udeleženci zapovrstijo, dobesedno brez odmora, najprej plavajo na 4 km, nato kolesarijo na 180 km in se nato spoprimejo še z maratonskim tekom. Prej prideš na cilj, boljši si. Nekaj podobnega, samo precej manj »napetega«, imajo rekreativci tudi že v sosednji Avstriji; nekaj podobnega pa si, kot kaže, slovenski rekreativci uvajajo sami. Prvi tak poskus je bil avgusta na Bledu, ko je eden od kaveljcev najprej preplaval Blejsko jezero (2200 m), sedel nato v Zaki na kolo, se odpeljal do Bohinja in nazaj in nato za nameček nekajkrat tekel okrog Blejskega jezera.

Nekaj podobnega smo lahko opazili tudi pred dnevi. Ni jih bilo namreč ravno malo, ki so tisto soboto dopoldne v ustreznem tempu, toliko da so brez težav izpolnili normo, preplavali 2000 m na Iliriji; nato so se preselili na Gorenjsko in popoldne nastopili na Kokrici. V teku po mehkih stezah Udin boršta so moški pretekli 13, ženske pa 7 km. In mnoge od njih smo naslednjega dne dopoldne srečevali na cestah Gorenjske na kolesarskem maratonu Hrastje-Prebačevo: ženske na 75 in moški na 150 km. Kaveljci in korenine so se morali kar potruditi. Ženske so morale doseči 18, moški pa 20 km na uro povprečne hitrosti.

Tisti, ki so kolesarsko preskušnjo opravili zgodaj, še niso bili zadovoljni s svojo nedeljsko rekreativno dejavnostjo. Izredno lepo vreme, zares nalašč za hojo in lepe razglede, jih je vabilo in pohitilo so še na Ratitovec, kamor jih je vabil mno-

žični trimsko-planinski pohod PD Železniki.

Pretiravanje, boste rekli! Morda je res pretiravanje, toda če bi videli, s kakšnim užikom so te slovenske »grče« najprej plavale, nato istega dne popoldne tekle v lahkotnem drncu na Kokrici, naslednjega dne pa kolesarile in se nato (vsaj nekatere) veselile izleta na Ratitovec, tam od Prtovča, potem temu ne bi rekli pretiravanje. Te naše »grče« so izredno sposobne, redno vadijo in jim je takole razdajanje moči največji praznik. Vse te napore so zmogli, ne bom rekel ravno igraje, toda niti za trenutek ne bi človek pomislil na zdravstveno škodo, na zasvojenost ali kaj podobnega. Samo veseli smo bili, da so med nami taki Slovenci in še bolj veseli bi bili, če bi nas bilo takih še več!

Število kaveljcev in korenin je letos naraslo še za 60 in jih bo na zaključni družabni prireditvi s podelitvijo priznanj (Celje, 19. novembra, dvorana Golovec) doslej največ — okoli tisoč, ob 470 kaveljcih oziroma koreninah še najmanj toliko svojcev ali prijateljev.

Medtem pa prireditveni odbor snuje nove načrte, tako glede preskušanj samih in da bi na Brazde vzdržljivosti privabili še več rekreativcev.

Stane Urek

**ROKOVNIK '84
PRIROČNIK '84**

**Vsebinsko bogatejši
in ustrežnejši!**

Delavska enotnost

Koča na Mangartu so zaprli minulo nedeljo. Zaklenjena bo do prihodnjega julija.

Moramo res konec poletja zapreti planinske postojanke

Koče zaklenjene, gorniki brez strehe

Če jesen ni preveč deževna in če je sonce še vsaj malce radodarno, je to nedvomno najlepši čas za obisk naših gora. Kje je najlepše, v Julijcih ali Karavankah, Kamniških ali Savinjskih Alpah, v škofjeloškem pogorju ali na zelenem Pohorju, to bi človek težko presodil. Povsod pa je nedvomno zelo lepo, morda še najlepše, kot smo dejali, prav v teh jesenskih dneh, ko v višjih legah gozdovi že dobivajo jesenske barve.

Ne glede na vse to in iz leta v leto večje zanimanje za rekreacijo v naših gorah pa slovenski planinci nismo toliko prožni, da bi se otresli starih navad. Ko je koledarskega poletja konec, se ne oziramo ne na vreme, kaj

še na želje prijateljev gora. Preprosto, brez posebnih komentarjev in pojasnil zaklenemo večino visokogorskih postojank in ne popustimo niti za teden, kaj šele za kak dan več. Škoda, zares škoda, saj so naše zmogljivosti v planinah že tako skromne in pretesne glede na povpraševanje in vse večji obisk. Še tistega kar imamo, očitno ne znamo ali nočemo izkoristiti.

In zato nam v teh najlepših jesenskih dnevih ne bo preostalo drugega, da bomo čaj nosili po hribih v nahrbtniku in se vračali domov pred večerom, če bomo želeli prespati na suhem in pod streho. Ob vsem tem pa si prizadevamo, da bi

delovni ljudje izrabili svoj redni letni dopust tudi zunaj glavne turistične sezone in da bi na ta ali oni način v poletnih mesecih vsaj delno razbremenili zmogljivosti naših počitniških domov!

Tudi letošnjo jesen, pa če bo še tako izjemno lepa in sončna, se v naših gorah ne bo moč okrepi z enolončnico in si oddahniti v zavetju. Domove smo zaklenili in planince postavili pred vrata. Zaprli smo tudi domove, kjer še zlepa ne bo prave zime in kjer je možen dostop celo z avtomobilom (dom na Blegošu), da visokogorskih postojank sploh ne omenjamo. Škoda, velika škoda.

Besedilo in slika: Andrej Ulaga

**V knjigarni
Delavske enotnosti
na Tavčarjevi
ulici 5 v Ljubljani
dobite odslej tudi
vse publikacije
Zavoda za
statistiko!**

DELAJSKI HUMOR

Najglasnejši smeh izza stroja

Dvojniki

— Dober dan! Kaj pa delate?

— Snemamo dokumentarni film o delavcu!

— Ampak, saj tukaj ni nobenega delavca?!

— Ni ga. Na svojem delovnem mestu je!

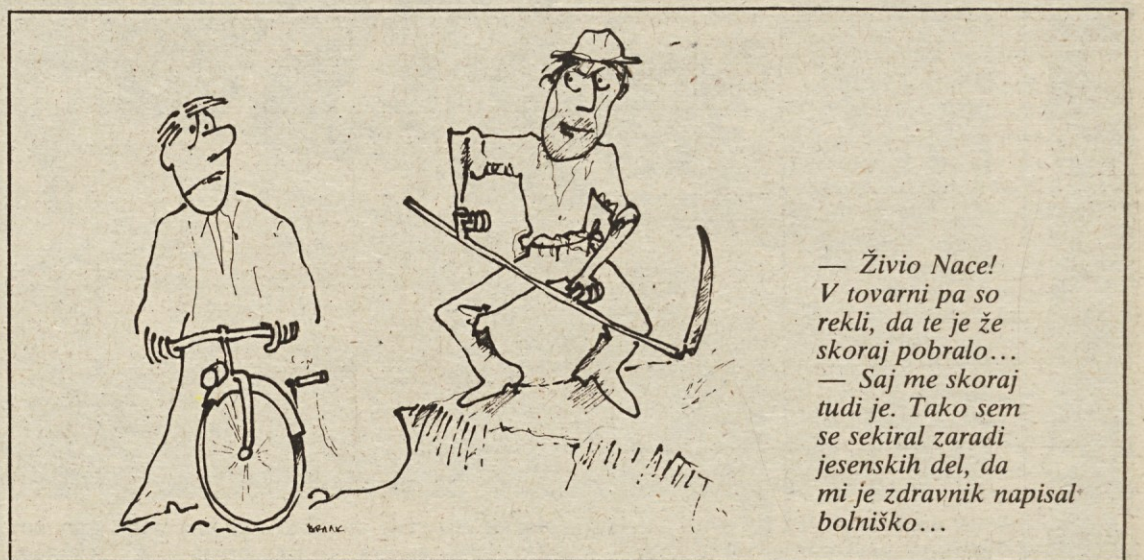
— Ne razumem, kako lahko potem snemate film o njem?

— To pa zato, da bi bil film čim bolj prepričljiv in izviren!

— Zanimivo. Kdo pa bo namesto delavca sodeloval pri snemanju?

— Tisti vendar, ki vsak dan razpravljajo, delijo dohodek in sprejemajo odločitve v njegovem imenu!

B. Mitrović

V Prekmurju vse več mehanizacije in sodobnega kmetovanja

Zaradi suše pridelek manjši, vendar boljši

Na jesen je v žitnici Slovenije, Prekmurju, vsako leto bolj živahno. Vsako leto je več traktorjev, sejalnic, kombajnov in več posejanih polj. Zato je tudi pridelek iz leta v leto večji, kar daje upanje, da bomo načrte o preskrbi Slovenije s hrano v doglednem času le uresničili.

V kmetijskem gospodarstvu Rakičan z letošnjo letino niso najbolj zadovoljni. Morda zato, ker je bila lanska rekordna in jim je letos tako ponagajala suša, da kljub vsem ukrepom pričakujejo najmanj za četrtno manjši pridelek.

»Pri našem delu letos ni pravzaprav nič novega,« je povedal direktor delovne organizacije Franc Skledar. »Težave so podobne kot lani. Primanjkuje umetnih gnojil in zaščitnih sredstev. Ni nadomestnih delov, pa čeprav smo jih pravočasno naročili in tudi že plačali, ni novih naročenih strojev. Kako bo z gorivom, še ni čisto jasno. Bo, kadar bo in kolikor ga pač bo...«

Pred dnevi smo začeli s pravlom koruze, ki jo imamo posejano na 2.576 hektarih. Kot sem že dejal, bo letos vsaj za četrtno manjši

hektarski pridelek, če seveda upoštevamo lanskega, ki je bil 86 centrov na hektar. Je pa koruza letos dozorela znatno prej in je zrno tudi bolj suho, tako bo treba manj goriva za sušilnice. Tudi sladkorne pese smo letos posejali za dobrih 100 hektarov več kot lani ko smo jo imeli na 590 hektarih. Kot kmetijsko gospodarstvo z lastno prašičerejo bi namesto sladkorne pese verjetno posejali več koruze, saj jo moramo zdaj vsako leto dokupiti skoraj 20 tisoč ton. Za sladkorno peso smo nekako določeni, vsaj toliko časa, dokler kmetje ne bodo spoznali koristi pridelovanja te kulture.

Ogledali smo si spravilo sladkorne pese. Zadnje vrste so pobirali s šestrednim kombajnom. Ogromen kup pese na koncu njive pa je že čakal na tovarnjake, ki jo bodo prepeljali v tovarno sladkorja v Ormož. Pospravljanje si je ogledal tudi podpredsednik izvršnega sveta skupščine občine Murska Sobota Edvard Perhavec, ki je ob tej priložnosti potolažil predstavnike kmetijskega gospodarstva, da bo letos goriva za kmetijstvo na murskosoboškem, mariborskem, ptujskem in ormoškem območju dovolj. Repu-

blika je upoštevala potrebe kmetijstva in zagotovila zadostno količino goriva.

Obiskali smo tudi Tovarno sladkorja v Ormožu. Minuli teden so za petek napovedali začetek odkupa sladkorne pese. Pa so ga zadnji hip preložili na ta teden.

»Ker je letos koruza dozorela prej, se večina kmetovalcev še ni lotila spravila sladkorne pese,« je povedala Tezezija Štefančič. »Sicer pa spravila niti ne spodbujamo, ker je letos pesa zdrava in ob takem lepem vremenu še vedno pridobiva sladkor. Po prvih preizkusih smo ugotovili, da bo pridelek letos manjši zaradi suše, da pa bo odstotek sladkorja ali kot uradno pravimo odstotek digestije letos znatno večji in bo dosegel približno 15,35 odstotka. Manjši pridelek bo tudi zato, ker smo morali 300 hektarov že posejane pese preorati zaradi suše.«

»Nekaj časa so se hektarji s sladkorno peso hitro povečevali,« je pripovedovala mag. Štefančičeva. »Zadnja leta pa pa so skoki manjši. Čeprav tovarna zagotovi seme in gnojilo ter zaščitna sredstva brezplačno, plačamo pa tudi storitve, nismo še dosegli tistih po-

vršin oziroma tistega pridelka, ki bi bil optimalen za popolni izkoristek tovarne. Za 20 tisoč ton sladkorja bi potrebovali 170 tisoč ton sladkorne pese, s tem da bi obratovali 90 dni. Sedanja količina zadošča le za nekaj manj kot 70 dni. Razmišljamo in dogovarjamo se, da bi proste zmogljivosti kar najbolje izkoristili, morda tudi, da bi predelovali sladkorno peso za Madžare.«

Sedaj ima tovarna sladkorja v Ormožu prek kmetijskih zadrug 4 tisoč kmetov kooperantov, ki posejejo sladkorno peso v poprečju na 0,45 hektara površine.

»Se več kooperantov oziroma večje površine potrebujemo, vendar... vrtimo se v nekem začaranem krogu, ki pa je še meglen povrhu. Še zdaj ne vemo za odkupno ceno pese. Prav tako ne za prodajno ceno sladkorja. O novih, višjih cenah, se le govori. Mi pa kljub dobri organiziranosti pospeševalcev prav zaradi tega težko sklepamo pogodbe. Če pa bomo kmeta enkrat razočarali, ga bomo težko prepričali, da bo prihodnje leto bolje.«

Andrej Agnič

Jubilanti

Elma — 35 let

Plakete najzaslužnejšim

Pred kratkim je delovna organizacija Elma, ki izdeluje in tudi izvaja električni instalacijski material, transformatorje, likalnike in druge gospodinjske pripomočke, praznovala svojo 35-letnico. Njeni temeljni organizaciji v Lendavi in Catežu pri Litiji pa sta uspešno zaključili po dvajset in deset delovnih let. Na slavnostni seji v ljubljanskih obratih Elme na Črnučah so ob proslavljanju jubileja podelili zlata priznanja: Plaketo Elme posameznikom, ki so v Elminem »življenju« najbolj pripomogli k njenim uspehom. Plaketo Elme so prejeli Božidar Brečko — konstruktor transformatorjev v razvojnotehnični skupini tozda Proizvodnja transformatorjev, Jože Bregar — vodja tozda v Catežu, Vlado Dupin — brusilec iz tozda Proizvodnja gospodinjskih aparatov, Jože Soke — vzdrževalec v tozdu Elektromaterial v Lendavi. Mnogi drugi delavci pa so prejeli priznanja za okrogle obletnice svojega dela v Elmi.

V. P.

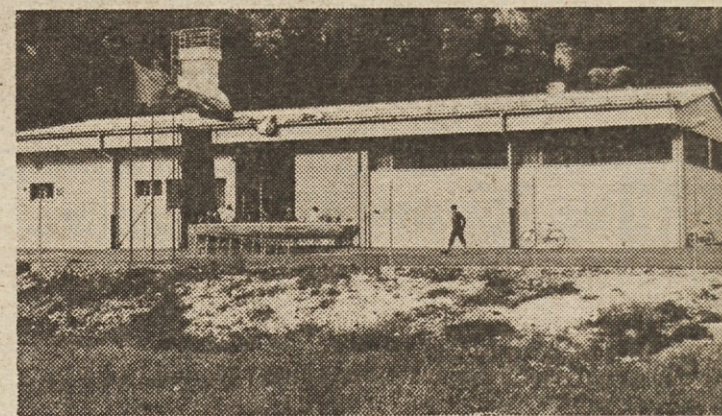
Kolinska — 75 let

Licence obogatili z lastnim znanjem

Redkokatera delovna organizacija se lahko pohvali s 75-letnico. Delavci ljubljanske Kolinske so nanjo lahko ponosni, predvsem zaradi uspešne poti, ki so jo prehodili. S tristo tonami kavni nadomestkov so začeli, danes je letna proizvodnja 27 tisoč ton. V samem vrhu jugoslovanske industrije so, saj napravijo dve tretjini majoneze, polovico gorčice, polovico pire krompirja, tretjino juh in žvečilnega gumija itd.

Prelomnico v njihovem delu so pomenile licenčne pogodbe, ki pa so jih na osnovi izkušenj in lastnega znanja obogatili, in pogodbe, ki jih sedaj podaljšujejo, jim omogočajo vse večjo samostojnost. Našli so vrsto izvirnih rešitev, kar je v veliki meri zasluga razvojnega oddelka, v katerem dela že 35 ljudi. Številne rešitve so tudi patentirali. Prav lastno znanje jim omogoča vsako leto večji izvoz. Za letošnjega, ki naj bi bil 5,5 milijona dolarjev, nimajo strahu, da ga ne bi izpolnili. To in pa povezava s turizmom jim zagotavlja potrebna devizna sredstva za uvoz.

Kolinska vsako leto širi in posodablja proizvodnjo in to z lastnimi sredstvi.

Iskrina zvezda tudi v Trenti

Slavnosti, kakršna je bila pred dnevi v vasi Soča v Trenti, že dolgo ni bilo v tej dolini. Tu so namreč odprli sodoben obrat tovarne vžigalnih tuljav Bovec, temeljne organizacije novogoriške Iskre Avtoelektrike. V obratu, ki je izrednega pomena za klene Trentarje, bo v začetku 10 zaposlenih izdelovalo dinamama za kolesa in vžigalne kable, kasneje pa bo tu delalo 30 domačinov.

Marko Rakušček

Pohištvena industrija Garant Polzela — 35 let

Večja izvoz in produktivnost

Pohištvena industrija Garant Polzela je pred dnevi praznovala 35-letnico. Iz majhne vrbopletarske dejavnosti se je razvila v sodobno varno pohištva, ki slovi po kakovostnih izdelkih. Njihova stabilizacijska prizadevanja ne temeljijo na cenah, ampak na sodobnejši proizvodnji in večji produktivnosti. Slednje so lani povečali za četrtno, prav tako tudi v prvih treh mesecih letošnjega leta. S svojimi izdelki so uspešno prodrali na tuja tržišča, saj izvažajo v dežele tretjega sveta, največ v Libijo, vzhodnoevropske države, prve izdelke pa so prodali tudi v Švico in Avstrijo. Tako so lani izvozili za dve stari milijardi, letos pa bodo še več. Na tuja tržišča prodajo 15 odstotkov celotne proizvodnje.

Že leta 1981 so namenili precej denarja za novo kotlovnico na lesne odpadke. Tako so privarčevali več kot 6 milijonov din, v celoti pa so opustili uporabo mazuta. Zavest delavcev je na zavidljivi ravni, saj ni redek primer, da delavci skupnih služb poprimajo za delo v proizvodnji. Na šlovesnosti so trem delavcem Janku Štormanu, Maksu Turnšku in Jožetu Zagoričniku, ki so v Garantu že vseh 35 let, izročili posebno priznanje, drugim pa jubilejna priznanja in nagrade.

J. K.

Delavski svet
ČGP DELO — TOZD DELAVSKA ENOTNOST
Ljubljana, Celovška 43

objavlja
prosta dela in naloge

PRODAJALKE V INFORMACIJSKEM CENTRU
za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoji:

— gostinska šola ali druga ustrežna srednja izobrazba
— 2-mesečno poskusno delo

Kandidatke naj svoje ponudbe pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Celovška 43.

PRI NAS BOMO ZIBALI

Koristen priročnik za bodoče mamice, v katerem je opisan potek nosečnosti, priprava na porod, porod, nega med nosečnostjo, pravna in socialna zaščita noseče ženske in še marsikaj.

Priročnik stane 30 dinarjev. Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: DE — NAŠA ŽENA 61000 Ljubljana, Celovška c. 43, p.p. 313-VI.